

Afọ Iri Asaa Echefuru Echefu nke Taja

Jeff Pippenger

2023-08-12

Afọ Iri Asaa A Chefuru Echefuru nke Taja

Ndị amụma niile na-akọwapụta ogwugwu nke ụwa.

“Onye ọ bụla n’ime ndị amụma oge ochie ahụ kwuru okwu ọ bughị nke ukwu maka oge nke ha dika maka oge anyị, nke mere na amụma ha ka dị irè n’ebe anyị nọ. ‘Ugbu a ihe ndị a niile mere ha ka ha bụrụ ihe atụ: e dekwara ha maka ịdọ anyị aka ná ntị, ndị ogwugwu nke ụwa bjarutere n’ahụ ha.’ 1 Ndị Kọrint 10:11. ‘Ọ bughị nye onwe ha, kama nye anyị ka ha jere ozi n’ihe ndị ahụ, nke ndị kwusara unu ozioma site na Mmụọ Nsọ ezitere site n’eluigwe akọwo unu ugbu a; ihe ndị a ka ndị mmụọ ozi na-achọsi ike ileba anya n’ime ha.’ 1 Pita 1:12....”

“Akwukwọ Nsọ achikọtala ma kee ọnụ akunuba ya niile maka ogbo ikpeazu a. Ihe omume ukwu niile na mmemme di nsọ niile nke akukọ ihe mere eme nke Agba Ochie abụwo, ma na-aga n’ihu ịbụ, ihe a na-emeghari n’ime chọchị n’ubochi ikpeazu ndi a.” Selected Messages, book 3, 338, 339.

Akwukwọ nile nke Baijbul na-ejedebe n’Akwukwọ Mkpughe.

“N’ime Mkpughe, akwukwọ nile nke Bible na-ezuko ma kwusi.” Oru Ndiozi, 585.

A na-akowa ozi ịdọ aka ná ntị ikpeazu maka ndi bi n’uwa a na Mkpughe iri na asato.

Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m mmuọ ozi ozo ka o si n’eluigwe ridata, onye nwere ike di ukwu; e wee mee ka uwa nwuo ihè site n’ebube ya. O wee tie mkpu n’ike site n’oké olu, si, Babilon ukwu ahụ adaala, adaala, ọ ghowokwa ebe obibi nke ndi mmuọ ojoo, na ebe nchekwa nke mmuọ ọ bula ruru aru, na onu ulo nke nnunu ọ bula na-adighi ocha ma burukwa nke a na-akpo asi. N’ihi na mba niile anuwo mmanya nke iwe nke ikwa iko ya, ndi eze nke uwa so ya kwaa iko, ndi ahia nke uwa esitewokwa n’ubara nke ihe utọ ya baa ogaranya. Mkpughe 18:1–3.

Nkebi ahiriokwu a bu “Babilon ukwu” na-anochi anya uka Roman Katolik, ma n’Isiakwukwọ nke iri abuo na ato nke Aisaja, e gosiri “Babilon ukwu” dika Taja.

Ibu arọ Taja. Tienụ mkpu akwá, unu ugbo mmiri Tashish; n’ihi na e bibiela ya, nke mere na ulo adighi, ma ọ bu ebe a na-abanye adighi: site n’ala Kitim ka e kpugheere ha ya. Noro nwayoo, unu ndi bi n’agwaetiti ahụ; gi onye ndi ahia Zaidon, ndi na-agafe n’elu oké osimiri, juputarala. Sitekwa n’elu nnukwu mmiri, mkpuru Sihọ, owuwe ihe ubi nke osimiri ahụ, bu ego mbata ya; ọ ghowokwa ahia mba nile. Meere onwe gi ihere, O Zaidon: n’ihi na oké osimiri ekwuwo, obuna ike nke oké osimiri, na-asi, Anaghi m ami ime, anaghikwa m amu umu, ọ dighikwa m azulite umu okorobia, ọ dighikwa m azulite umu agboghọ na-amaghi nwoke. Di ka ọ di n’akukọ banyere Ijpt, otu a ka ha ga-enwe nnukwu ihe mgbu n’akukọ banyere Taja. Gafenu ruo Tashish; tienụ mkpu akwá, unu ndi bi n’agwaetiti ahụ. Nke a ọ bu obodo unu nke na-enwe obi utọ, nke isi mmalite ya sitere n’ubochi ochie? ukwu nke onwe ya ga-eburu ya gaa

ebe dị anya ibi ọbia. Ònye ewepụtala ndumọdụ a imegide Taja, obodo nke na-ekpu okpueze, nke ndị ahịa ya bụ ndị-isi, nke ndị na-azụ ahịa ya bụ ndị a na-asọpụrụ n'ụwa? Jehova nke usụ ndị agha ekebiela ya, imebi mpako nke ebube nile, na iweta nlelị n'ebe ndị nile a na-asọpụrụ n'ụwa nọ. Gafee n'ala gị dị ka osimiri, O ada Tashish: ike adịkwaghị. O setiri aka ya n'elu oké osimiri, O mere ka alaeze dị iche iche maa jijiji: Jehova enyela iwu imegide obodo azumahia ahụ, ibibi ebe e wusiri ike ya. O wee si, I gaghikwa anuri onu ozo, O nwa agboghọ na-amaghi nwoke a na-emegbu emegbu, ada Zaidon: bilie, gafee ruo Kitim; obuna n'ebe ahụ ka i gaghị enwe izuike. Leenu ala ndi Kaldia; ndi a abughi ndi diri, ruo mgbe Asiria hibere ya n'ihu ndi bi n'ozara: ha guzobere ulo elu ya, ha welitere obi eze ya; o wee mee ka o buru mkpomkpo ebe. Tienu mkpu akwa, unu ugbo mmiri Tashish: n'ihu na e bibiela ebe siri ike unu. O geru kwa, n'ubochi ahụ, na a ga-echefu Taja afọ iri asaa, di ka ubochi nke otu eze si di: mgbe njedebe nke afọ iri asaa gasiri, Taja ga-abu bu dika nwanji akwuna. Were ubo akwara, gagharịa obodo, gi nwanji akwuna e chefuru echefu; kpoo uda utu, buru otutu abu, ka e wee cheta gi. O geru kwa, mgbe njedebe nke afọ iri asaa gasiri, na Jehova ga-eleta Taja, o ga-alaghachikwa n'ugwo akwuna ya, ma ya na alaeze nile nke uwa n'elu uwa ga-akwa iko. Ahia ya na ugwo akwuna ya ga-abukwa idi nsọ nye Jehova: a gaghị edobe ya n'aku, a gaghikwa akwakwakoba ya; n'ihu na ahia ya ga-abu nke ndi bi n'ihu Jehova, ka ha rie nke oma, na ka ha nwee uwe na-adigide adigide. Aizaya 23:1–18.

Nwannaanyi White dere, si: “The omume ukwu niile na mmeghari di nsọ nke akuko ihe mere eme nke Agba Ochie abwo, ma na-abukwa, ihe a na-emeghachi n'ime nzuko n'ubochi ikpeazu ndi a.”

Aisaja iri abuo na ato na-atule mmekorita amuma nke Mba Ndi Di n'Otu, Ochichi Pope, United States na Alakuba. Iji mata eziokwu ndi a, a ghaghi ka Mkpughe Chineke kowaa ufodu ihe nnochianya di n'isiakwukwo ahu. Ozugbo a kowaputara ihe nnochianya ndi ahụ, usoro ihe omume ahụ na-adi nno mfe ighota. Ihe nnochianya ndi di n'isiakwukwo ahụ ndi di mkpa ka a kowaa bu:

Ibu Aro, Taja, Nwanji-akwa iko, Onye Asiria, Ala ndi Kaldia, Ulo Elu na Obi Eze, Tashish, Mkpuru nke Saio, Ala Kitim, Zaidon, Obodo ndi Ahia, Akuko Ijpt na akuko Taja, Ikwá akwa, Otu Nwaanyi, Afọ Iri Asaa, Ubochi nke Otu Eze, Ichefu, na Icheta

Okwu a bu “ibu” n'amaokwu nke mbu na-akowa amuma nke mbibi megide alaeze Taja.

Ibu: H4853—Site na H5375; ibu; kpomkwem utu, ma o bu (n'uzo nkiti) ibu-ebu; n'uzo ihe atu, okwu ekwuputara, karisia ikpe omuma, okachasi ibu abu; n'uche, aguu: – ibu, bupu, amuma, X ha toro, abu, utu.

Ibu Taja bu otu n'ime otutu amaokwu di na Baijul ebe a na-akowaputa ikpe ikpeazu nke uka Roman Katolik. “Ibu,” n'iji ya na n'otu e si akowa ya, bu amuma, ma nke mbu bu amuma nke mbibi. E nwere “ibu” iri na otu n'Aizaja, ma ugboro asato ka e ji okwu ahụ kowaa ibu a na-ebu n'ubu. Ugboro iri na otu ahụ ebe okwu “ibu” na-anochi anya amuma nke mbibi bu Aizaja 13:1; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 30:6, ma n'ezie isi nke iri abuo na ato ebe anyi huru ibu Taja. O bara uru ijikota amuma mbibi niile nke Aizaja onu ka e wee nyochaa ike nke a na-anochi anya ya n'ubochi ikpeazu. Amuma mbibi iri na otu siri ike ikpuchi n'otu oge, ya mere aga m enye nkowa di mkpirikpi banyere amuma mbibi nke o bua iji dobe onodu maka isi nke iri abuo na ato.

N'isi nke iri na atọ, amụma mbibi a megide Babilon bụ Babilon nke oge a n'ogwugwu ụwa, nke bụ akwuna nke Rom nke a kowakwara n'isi nke iri na asaa nke akwukwo Mkpughe.

Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ahụ ndi nwere iko asaa ahụ bjakwutere m, gwaa m okwu, si m, Bija n'ebe a; aga m egosi gi ikpe nke nnukwu akwuna ahụ nke nokwasiri n'elu otutu mmiri: onye ndi eze nke ụwa na ya kwaara iko, e mekwara ka ndi bi n'ụwa nuobiga mmanya okè site na mmanya nke ikwa iko ya. Ya mere o buuru m n'ime Mmuo gaa n'ozara: m wee hu nwanyi ka o nokwasiri n'elu anu ohia na-acha uhie uhie, nke juputara n'aha nkwalu, nke nwere isi asaa na mpi iri. E jiri uwe odo ochichiri na uwe uhie mee nwanyi ahụ, e werekwa olaedo na nkume di oké onu ahia na pearl choo ya mma, o jidere n'aka ya iko olaedo nke juputara n'ihe aru na adighi ocha nke ikwa iko ya: e dekwara aha n'egedege ihu ya, NZOCHI-OMIMI, BABILON UKWU AHU, NNE NKE NDI AKWUNA NA NKE IHE ARU NKE UWA. Mkpughe 17:1-5.

O di m mkpa ipu ntakiri n'isi okwu. Ebumnuche nke imu amuma nke Taja bu n'ikpeazu ime ka akuko amuma nke United States kwekoo na nke uka Seventh-day Adventist. Anyi ga-egosi na ochichi nke United States bu otu mpi n'elu anu ohia ahụ yiri nwa-aturu nke Mkpughe iri na ato, nakwa na Protestantism nke si n'Ogbo Ochichiri puta bu mpi nke ozo. Mpi Protestantism ghoro Millerite Adventism n'oge ndi Protestant nke United States juru ozi mmuo ozi mbu. Mgbe anyi dobere nke ahụ n'onodu ya, anyi ga-egosi na akuko ihe mere eme nke mpi Protestant na akuko ihe mere eme nke mpi Republican na-agba oso n'ahiri kwekoro ibe ha ma wee njirimara amuma kwekoro ibe ha. N'ihia na, ka emechara, ha no n'elu otu anu ohia ahụ, nke na-anochi anya na mpi abuo ahụ dikoro ndu n'otu oge. Aga m atuputa otu ihe atụ nke nkwekorita a nke mpi uka na nke ochichi n'ime United States. Ha abuo na "echefu" n'uzo nke ha.

Aizaya iri abuo na ato na-akara ebe amuma na-egosi na a na-echefu ike papal ahụ ruo afọ iri asaa, ma n'ime afọ iri asaa ndi ahụ nke ihe nnochianya, mmadu na-echefu ndi papacy na ihe kpatara a ji akpo Oge Ochichiri ahụ Oge Ochichiri. Okwu mgbaru oso nke mpi Protestant ahụ mgbe ha kewapuru onwe ha na uka Katolik bu, Baibul na Baibul naani. Ha chefuru na Baibul na-agwa anyi onye papacy ahụ n'eziokwu bu. Ha chefuru ozi ahụ e debere n'ime akwukwo nsọ ahụ e nyefere ha n'aka, nke ha kwuputakwa na ha bu ndi na-agbachitere ya dika ndi isi.

"Ndi na-enwe mgbagwoju anya n'ighota okwu ahụ, ndi na-ahutaghi ihe antikraist putara, ga-edobe onwe ha n'akuku antikraist n'ezie. Ugbo a enweghi oge ka anyi na ụwa jikoo onwe anyi. Daniel na-eguzo n'oke ya na n'onodu ya. A ga-aghota amuma Daniel na nke Jon. Ha na-akowara ibe ha. Ha na-enye ụwa eziokwu ndi onye o bua kwesiri ighota. Amuma ndi a ga-abu ihe ama n'ụwa. Site n'imezu ha n'ubochi ikpeazu ndi a, ha ga-akowa onwe ha." Kress Collection, 105.

N'otu aka ahụ, mpi ndi Republican nke na-anochi anya ochichi nke United States kwesikwara ibu nke ndi mmadu na maka ndi mmadu, ma umu amaala nke United States echefuola kwa akwukwo nsọ ahụ e nyefere ha n'aka. Akwukwo nsọ ahụ bu Constitution of the United States, na ukpuru nduzi nke ochichi ahụ e cheputara ka o buru nke ndi mmadu bu nkewa di n'etiti uka na ochichi. Ha echefuola ozi nke Constitution ahụ e nyefere ha n'aka, nke ha kwuputakwa na ha bu ndi na-agbachitere ya.

“Ka echetakwa ya n’obi, ọ bụkwa ihe Rom na-anya isi na ya na ọ dighị agbanwe agbanwe. Ụkpụrụ nke Gregory VII na Innocent III ka bụkwa Ụkpụrụ Chọọchị Roman Katolik. Ma ọ bụrụ na o nwee naanị ike ahụ, ọ ga-etinye ha n’ọrụ ugbu a n’otu ume na ike ahụ o jiri mee ya n’arọ ndị gara aga. Ndị Protestant amaghị nke ọma ihe ha na-eme mgbe ha na-atụ aro inakwere enyemaka Rom n’ọrụ ibuli ụbọchị Sọnde elu. Ka ha na-etinye uche ha n’imezu nzube ha, Rom na-achọ iweghachi ike ya, inata ọzọ ọchịchị kacha elu ọ tufuru. Ka e guzobe naanị otu ugboro n’Ụnaited Steets ụkpụrụ ahụ na chọọchị pụrụ iji ma ọ bụ chikwaa ike nke steeti; na a pụrụ iji iwu nke ọchịchị ụwa mee ka emume okpukpe bụrụ ihe a na-amanye; n’okwu dī mkpirikpi, na ikike chọọchị na steeti ga-achikwa akọ na uche, ma mmeri Rom n’ala a ga-abụ ihe e ji n’aka.”

“Okwu Chineke adọola aka ná ntị banyere ihe ize ndụ na-abianụ; ka e leghara nke a anya, ụwa ndị Protestant ga-amata ihe ebumnobi Rome n’ezie bụ, naanị mgbe oge ịgbanahụ onyà ahụ agafewo. Ọ na-etolite n’ike nwayọọ nwayọọ n’enweghị mkpọtụ. Ozizi ya na-eme mmetụta ha n’ụlọ nzukọ ndị omeiwu, n’ime ụka dī iche iche, nakwa n’obi ndị mmadụ. Ọ na-akpakọba nnukwu ụlọ ya ndị dī elu ma sie ike, n’ime ebe nzuzo ha ka a ga-emegharị mkpagbu ya ndị gara aga. Nwayọọ nwayọọ ma n’enweghị onye na-enyo ya enyo, ọ na-eme ka ike ya sie ike iji kwalite ebumnobi nke ya mgbe oge ga-abia ka o tie aka. Naanị ihe ọ na-achọ bụ ebe ntụkwasi-ike, a na-enyekwala ya nke a ugbu a. N’oge na-adighị anya anyị ga-ahukwa ma nwee mmetụta ihe ebumnobi nke ihe Roman bụ. Onye ọbụla ga-ekwere ma rube isi n’okwu Chineke ga-esi n’ime nke ahụ kpatara nkọcha na mkpagbu.” The Great Controversy, 581.

Ọ bụrụ na ị pụrụ ịchọta akwụkwọ nkọwa okwu ọbụla e biputara tupu afọ 1950, ma lee “nwanyị yi uhie uhie” ma ọ bụ ụdị ahiriokwu ahụ ọzọ sitere na Mkpughe iri na asaa, nke ọ bụla n’ime akwụkwọ nkọwa okwu ndị ahụ e biputara tupu 1950 na-akọwaputa na ụka Roman Katolik bụ akwuna nke Mkpughe iri na asaa. United States, anụ ọhịa nke ụwa nwere mpi abụọ nke Mkpughe iri na atọ, na-echefu ihe gara aga ya, ma ọ bụrụ na ọ bụ mpi nke Protestantism ma ọ bụ mpi nke Republicanism. Ụlọ ọrụ abụọ ndị a sitere na mkpesa megide ọchịchị ike okpukpe nke papacy na ọchịchị ike ndoro ndoro ọchịchị nke ndị eze kwadoro ya, ma ọ bụ dī ka Akwụkwọ Nsọ si kwuo, ndị eze ndị “soro ya kwa iko.” Tupu anyị eburu Aịsaja iri abụọ na atọ n’uche, anyị ga-enye nkenke nchikọta banyere oge iri ndị ọzọ Aịsaja ji akọwa “amụma nke ọdachi,” n’ihi na “ibu” iri na otu ahụ niile bụ kpomkwem nke ahụ.

Aizaya isi nke iri na atọ bụ ibu arọ Babilon n’“ụbọchị ikpeazu.” Babilon, ọ bụ ezie na chọọchị Katolik na-achikwa ma na-eduzi ya n’ụbọchị ikpeazu, mejuputara ike atọ ndị na-eduga ụwa ruo Aramagedon n’isi nke iri na isii nke Mkpughe. N’amụma mbibi nke isi nke iri na atọ megide Babilon nke oge a, e nwere ike atọ a na-anọchi anya ha; Babilon, Lusifa na Asirja, bụ ndị na-anọchi anya anụ ọhịa ahụ (Asirja), dragon ahụ (Lusifa), na onye amụma ụgha ahụ (Babilon). Asirja na Babilon bụ ike abụọ ahụ na-ebibi ebibi nke Chineke jiri tọ Izrel oge ochie ahụ; Asirja bjjara mbụ were ebo iri nke ugwu dọba n’agha, ma emesja Babilon ewere ebo abụọ nke ndịda, bụ Juda.

Izrel bụ aturụ a chusasiri; ọdum achusawo ya: mbụ, eze Asiria elodawo ya; ma n’ikpeazu, Nebukadneza a, eze Babilon, agbajuela okpukpụ ya niile. Ya mere, otu a ka Jehova nke usuu ndị agha, Chineke nke Izrel, kwuru: Lee, M ga-ata eze Babilon na ala ya ahụ, dika M siri taa eze Asiria ahụ. Jeremaja 50:17, 18.

Mbụ, Asiria duru ebo iri nke ugwu nke Izrel n'agha-nlọrọ, ma emesia Babilon duru ebo abụọ nke ndịda nke Juda n'agha-nlọrọ. Agha-nlọrọ abụọ a bụ mmezu nke "oge asaa" nke Levitikos iri abụọ na isii. "Oge asaa" nke Levitikos bụ amụma mbụ banyere oge William Miller chọputara, ọ na-egosikwa na mgbe Asiria jidere ebo ugwu ahụ, nke ahụ kara akara mmalite nke igbasasị nke gara n'ihu ruo afọ puku abụọ na narị ise na iri abụọ. Oge ahụ malitere n'agha-nlọrọ ha n'afọ 723 T.K. ma kwusị na "oge ọgwugwu" n'afọ 1798. Ebo ndịda ahụ Babilon duru n'agha-nlọrọ n'afọ 677 T.K., nke malitere "oge asaa" megide Juda nke kwusiri n'otu ebe ahụ amụma afọ 2300 nke Daniel isi nke asatọ amaokwu nke iri na anọ kwusiri, na Oktoba 22, 1844. Asiria na Babilon mezuru otu nzube ahụ nke ntaramahụhụ megide nnupuisi nke ndị Chineke, ma Asiria buru ụzọ mezuo ntaramahụhụ ahụ, Babilon wee soro ya.

N'ime mmekọrịta amụma nke ike atọ ahụ dị n'isi nke iri na atọ, Babilon bụ onyinyo Asiria, n'ihị na ọ b́jara n'azụ ma ruokwa otu ọrụ ahụ megide ndị nke Chineke.

N'isi nke iri na ise, ibu-amụma megide Moab bụ megide ụka ndị Protestant.

"Nkọwa a banyere Moab na-anochi anya ụka ndị aghowo dika Moab. Ha edozighi onwe ha n'onodu ọrụ ha dika ndi nche kwesiri ntukwasị obi. Ha esoghi ndi mmuo eluigwe rukoo ọrụ site n'iji ikike Chineke nyere ha mee uche Chineke, na-achughachi ike nke ochichiri azu, na-eji ike obula Chineke nyere ha akwalite eziokwu na ezi omume n'ụwa anyi. Ha nwere ihe omuma nke eziokwu, ma ha emeghi ihe ha maara." Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1159.

Nzuko Protestant ahụ nke dara bụ nzuko ahụ nke gara n'ihu iga ije na Onyenwe anyi mgbe ndi ozo nke Protestantism gbapuru oso n'ozu mmuo ozi nke abuo. Moab bụ Adventism, mpi Protestant ahụ dara ada.

Isi nke iri na asaa bụ banyere Damaskos, e wee kowaa ya di ka obodo a na-ewepuru. Obodo bụ ihe nnochianya nke alaeze, ma alaeze a na-ewepuru n'"ubochi ikpeazu" bụ United States.

Isi nke iri na itoolu bụ amụma mbibi megide Ijipt, nke na-anochite anya Mba Ndi Di n'Otu na ụwa dum.

Amụma mbibi atọ na-esonu n'isi nke iri abụọ na otu bụ megide ala ozara di egwu nke ndida, Duma na Arabia. Amụma mbibi atọ ndi a na-akowaputa Alakuba, n'ikweko na ahuhu atọ ahụ e kwuru n'Akwukwo Mkpughe 8:13.

Amụma nke mbibi di n'isi nke iri abuo na abuo na-egosi nkewa nke ndi Adventist Laodisia na ndi Adventist Filadelfia n'oge iwu Sonde.

Mgbe ahụ n'isi nke iri atọ anyi na-ahụ ibu arọ nke anụ ohia ndida, nke bụ ihe atụ nke abuo nke nnupuisi nke ndi Adventist Laodisia. Ichikota ibu arọ niile nke Aizaya onu na-emetuta, foro nke nta ka o buru, onye o bula na-ekere okè n'amuma n'"ubochi ikpeazu." Ana m ahoputa Aizaya iri abuo na atọ iji gosi na akuko ihe mere eme nke United States, dika alaeze nke isii n'amuma Bible, na-achi site n'afọ 1798 ruo n'iwu ubochi Sonde.

N’ihi na “onye ọbụla n’ime ndị amụma oge ochie kwuru okwu nta maka oge nke ya karịa maka oge anyị, nke mere na amụma ha ka dị ire maka anyị,” okwu amụma ọbụla na-ekwu maka ihe omume ndị ga-eme na njedebe ụwa. Eziokwu a, tinyere eziokwu ahụ bụ na “akwụkwọ Nile nke Akwụkwọ Nsọ na-ezuko ma na-agwu” n’akwụkwọ Mkpughe, na-eguzobe akwụkwọ Mkpughe dika ebe a na-atụ aka iji hazie akaebe amụma banyere ihe omume ndị ga-eme na njedebe ụwa.

N’isi nke iri na asaa nke Mkpughe, anyị na-ahụ nnukwu akwụna ahụ nke ya na ndị eze nke ụwa na-akwa iko, na ikpe ikpeazu ya.

Otu n’ime ndị mmụọ ozi asaa ahụ ndị ji ọkwa asaa ahụ bjakwutere m, gwa m okwu, si m, Bịa n’ebe a; aga m egosi gi ikpe nke nnukwu akwụna ahụ nke nọkwasi n’elu ọtụtụ mmiri: onye ndị eze nke ụwa soro ya kwaa iko, ndị bi n’ụwa wee mee ka ha n’ubiga mmanya ike site na mmanya nke ikwa iko ya. Mkpughe 17:1, 2.

Ndị amụma anaghị emegide ibe ha mgbe ọ bụla.

Mmụọ ndị amụma nọkwa n’okpuru ndị amụma. N’ihi na Chineke abughị Onye na-eweta ọgbaaghara, kama Ọ bụ Onye nke udo, dika n’ụlọ-nzukọ nsọ niile nke ndị nsọ. 1 Ndị Kọrint 14:32, 33.

Ná njedebe ụwa, “ikpe nke nnukwu akwụna ahụ nke nọkwasi n’elu ọtụtụ mmiri,” nnukwu akwụna ahụ onye “ndị eze nke ụwa soro ya kwa iko,” nnukwu akwụna ahụ nke meworo ka “ndị bi n’ụwa” n’ubiga mmanya okè “site na mmanya nke ikwa iko ya;” Aizaya na-anochi anya ya dika “akwụna” ahụ e chefuru echefu “ubochi nke otu eze,” ma ọ bụ afọ amụma iri asaa. Mgbe afọ iri asaa ahụ gwusiri, Taja “ga-eso alaeze niile nke ụwa kwa iko.” Akuna Aizaya bụ nnukwu akwụna Jón. Akuna Aizaya na akwụna Jón na-anochi anya ụka Roman Katolik, n’ihi na nwanyị bụ akara nke ụka n’Okwu Chineke.

Ndị nwunye, doonụ onwe unu n’okpuru di nke unu, di ka n’okpuru Onyenwe anyị. N’ihi na di bụ isi nke nwunye, dika Kraist bụ isi nke nzuko: ọ bụkwa Onye Nzoputa nke ahụ. Ya mere, dika nzuko nọ n’okpuru Kraist, otu a ka ndị nwunye ga-adikwa n’okpuru di nke ha n’ihe niile. Ndị di, hụndị ndị nwunye unu n’anya, dika Kraist hụrụkwa nzuko n’anya, nyekwa onwe ya n’ihi ya; ka o wee doo ya nsọ ma sachaa ya site n’isacha ya na mmiri site n’okwu ahụ, ka o wee chee ya n’ihu onwe ya dika nzuko di ebube, nke na-enweghị ntupọ, ma ọ bụ nkuchi, ma ọ bụ ụdị ihe ọ bụla di otu a; kama ka ọ bụrụ nke di nsọ na nke na-enweghị ntupọ. Otu a ka ndị ikom kwesikwara ihu ndị nwunye ha n’anya dika ahụ nke onwe ha. Onye hụrụ nwunye ya n’anya hụrụ onwe ya n’anya. N’ihi na ọ dighi onye ọ bụla kpọworo anụ ahụ nke onwe ya asi ma oli; kama ọ na-azu ya ma na-elekota ya nke oma, dika Onyenwe anyị si emekwa nzuko: n’ihi na anyị bụ akukụ nke ahụ ya, nke anụ ahụ ya, na nke ọkpukpu ya. N’ihi nke a ka nwoke ga-ahapụ nna ya na nne ya, ma rapara n’ahụ nwunye ya, ha abụọ aghokwa otu anụ ahụ. Nke a bụ nnukwu ihe omimi: ma ana m ekwu banyere Kraist na nzuko. Otú ọ di, ka onye ọ bụla n’ime unu n’otu n’otu hụ nwunye ya n’anya dika onwe ya; ka nwunye ahụ hụkwa na ọ na-asopuru di ya. Ndị Efesos 5:22–33.

Pọl onyeozu na-akowa na, n’uzo amụma, a na-anochi anya nzuko Kraist dika nwanyị. Ya mere, nwanyị n’amụma bụ nzuko, ma nzuko Kraist bụ “nke di nsọ na nke na-enweghị ntupọ.” A

na-anochi anya nzuko na-adighi nso dika nwanyi na-adighi nso; ya mere Aisaja na-akowa nwanyi akwuna, Jonkwa nwanyi akwuna. Ha na-anochi anya ochichi popu dika nwanyi akwuna, ma nzuko Chineke bu nwaagboghoh na-amaghi nwoke.

N'ih na ekworo di nso nke Chineke ka m ji ekworo unu: n'ih na emeela m ka unu buru ndi e kwere nkwa n'aka otu di, ka m wee chee unu n'ihu Kraist dika nwaagboghoh na-amaghi nwoke di ocha. 2 Korint 11:2.

O bugh naani na e ji nwa agboghoh na-amaghi nwoke nochite anya uka Chineke, kama a luru ya naani otu di. Taja na nnukwu akwuna Jon na-eme ikwa iko ha na ndi eze nke uwa. Uka Katolik na otutu ndi nwoke na-enwe mmekorita, o bugh naani otu. Daniel na-agwa anyi na ndi eze ah bu alaeze.

Nke a bu nro ah; anyi ga-akowakwa ihe o putara n'ihu eze. Gi, eze, bu eze nke ndi eze: n'ih na Chineke nke eluigwe enyewo gi alaeze, ike, idi ukwu, na otuto. Ma n'ebe o bu la umu mmadu bi, anu ohia nke ohia na nnunu nke eluigwe ka O nyeworo n'aka gi, meekwa ka i buru onye na-achi ha niile. Gi onwe gi bu isi a nke olaedo. Ma n'azu gi ka alaeze ozo ga-ebili, nke di ala kari gi; meekwa ka alaeze nke ato ozo, nke ola kopa, bilie, nke ga-achi uwa niile. Ala-eze nke ano ga-adikwa ike dika igwe: n'ih na dika igwe na-agbajisi ihe niile ma na-emeri ha, otu ahukwa, dika igwe nke na-agbajisi ihe ndi a niile, o ga-agbajisikwa ma zopja. Daniel 2:36-40.

N'ime Daniel isi nke abuo, a na-akowaputa ma kowaa alaeze ndi amuma Bible. Ka Daniel na-akowara Nebukadneza nro ah, o na-agwa Nebukadneza na o bu isi nke olaedo. Isi nke olaedo ah bu eze, ma eze na-anochi anya alaeze. Uka Roman Katolik bu nnukwu akwuna ah nke na ndi eze niile nke uwa na-akwa iko na njedebe nke af amuma iri asaa. Ndi eze ah bu ihe nnochianya nke ndi mmadu, ma Taja bu nwanyi na-adighi ocha. Nwanyi bu uka, akwuna bu uka na-adighi nso; nwoke bu eze, eze bukwa alaeze. Nwanyi bu uka, eze bukwa steeti. Mmekorita iwu na-akwadoghi nke ihe abuo a na-anochi anya ikwa iko nke mmuo.

Iwu Ukpuru nke United States bu akwukwo sitere n'aka Chineke nke na-edobe n'ime ya mkpa o di idobe ngwa abuo ndi a iche. O bu ezie na anyi akabeghi aka n'ichoputa Taja dika uka Roman Katolik, o di ka o kwesiri ekwesi n'oge a ilekwasi anya n'akara ozo di na Aisaja iri abuo na ato nke na-akowa ihe nnochianya nke nwoke na nwanyi—uka na ochichi.

Lee ala ndi Kaldia; ndi a abughi ndi diri adi, ruo mgbe onye-Asiria toro ntoala ya n'ih ndi bi n'ozara: ha guzobere ulo elu ya, ha wulitere obi eze ya; ma o mere ka o buru mkpomkpo ebe. Aizaya 23:13.

N'amaokwu a, Asiria hiwere ala ndi Kaldia, wee guzobe ma "ulo elu" ma "ulo eze." Asiria bu ihe nnochianya nke Nimrod, ndi Kaldia na-anochikwa anya ndi ndu okpukpe nke okpukpe omimi Babilon. "Ulo elu" bu ihe nnochianya nke nzuko. Mgbe Jizos kowara ilu banyere ubi vain, Nwanneanyi White kwuru maka ilu ah di ka nke a:

"N'ihu ah, onye nwe ulo ah nochiri anya Chineke, ubi vain ah bu mba ndi Juu, ma ogige nche ah bu iwu nke Chineke nke bu nchebe ha. Ulo elu ah bu ihe nnochianya nke ulo nso."

Desire of Ages, 596.

Onye Asiria ƚọ ƚọala ala ndi Kaldea, ndi guzobere uka (ulo elu) na “obi eze.” “Obi eze” na-anochi anya “eze,” nke n’aka nke ya na-anochi anya alaeze. A na-anochikwa alaeze anya dika obodo.

Ha wee siri, Bjanu, ka anyi wuo onwe anyi obodo na ulo elu, nke isi ya ga-eru eluigwe; ka anyi wee meere onwe anyi aha, ka e wee ghara ikesa anyi n’elu uwa niile. Jenesis 11:4.

“Ulo elu” na “obi eze” nke Onye Asiria ahụ hiwere bu “obodo” na “ulo elu” nke Nimrod wuru.

Ma ozu ha ndi ahụ nwuru anwu ga-edina n’ama obodo ukwu ahụ, nke a na-akpo n’uzo ime mmuo Sodom na Ijipt, ebe kwa a kpogidere Onyenwe anyi n’obe. Mkpughe 11:8.

Mmuo nsọ na-agwa anyi na “obodo ukwu ahụ” a kporo n’Mkpughe isi nke iri na otu na-anochi anya alaeze France n’oge Mgbanwe ochichi France.

“Obodo ukwu ahụ” nke e gburu ndi ama ahụ n’okporo ama ya, ebe ozu ha dina, bu ‘n’ime mmuo’ Ijipt. N’etiti mba niile e gosiputara n’akuko ihe mere eme nke Bible, Ijipt bu nke gonariji idi adi nke Chineke di ndu n’uzo kasi obi ike ma guzogide iwu Ya. O dighi eze o bua turu ime nupuisi megheere emepe ma di elu n’aka ike megide ochichi nke Eluigwe dika eze Ijipt mere. Mgbe Mozis wetara ya ozi ahụ n’aha Onyenwe anyi, Fero jiri mpako zaa, si: ‘Onye bu Jehova, ka m gee nti n’olu Ya hapu Izrel ka ha laa? Amaghi m Jehova, ozokwa agaghi m ahapu Izrel ka ha laa.’ Opupu 5:2, A.R.V. Nke a bu ekweghi na Chineke, mba ahụ nke Ijipt nochiri anya ya ga-ekwuputakwa udi agonari yiri nke a megide ihe Chineke di ndu na-ario, ma gosiputakwa mmuo yiri nke a nke enweghi okwukwe na ima aka. E jikwa ‘Obodo ukwu ahụ’ tunyere, ‘n’ime mmuo,’ na Sodom. Mmehie a kwa ga-abukwa agwa putara ihè nke ukwu n’ime mba ahụ nke ga-emezu nkowa nile nke Akwukwo Nso a.”

“Ya mere, dika okwu onye-amuma ahụ si di, ntakiri oge tupu afọ 1798, ike ufodu sitere n’aka Setan ma buru nke agwa ya ga-ebili ilu agha megide Bible. Ma n’ala ebe a ga-eme ka ama nke ndi ama abuo nke Chineke dajuo otu a, ekweghi na Chineke nke Fero na omume ruru aru nke Sodom ga-aputa ihè.”

“Amuma a enwetawo mmezu ziri ezi nke ukwu ma di iriba ama n’akuko ihe mere eme nke France. N’oge Mgbanwe ahụ, n’afọ 1793, ‘uwa nuru, maka oge mbu, ogbako nke ndi mmadu, ndi a muru ma zulite n’ime mmepeanya, ma na-ewere onwe ha ikike ichi otu n’ime mba ndi Europe kachasi mma, ka ha welie olu ha onu iji gonari eziokwu kasi di nsọ nke mkpuru obi mmadu na-anabata, ma jiri otu olu ju okwukwe na ofufe nye Chi.’—Sir Walter Scott, Life of Napoleon, vol. 1, ch. 17. ‘France bu naani mba n’uwa nke ihe ndeko ziri ezi ka di banyere ya, na dika mba, o weliri aka ya n’ihè doro anya n’igba mgba megide Onye Okike nke eluigwe na uwa. E nweela otutu ndi na-ekwulu Chineke, otutukwa ndi na-ekweghi na Chineke, ma ha ka nokwa, na England, Germany, Spain, na ebe ndi ozo; ma France putara iche n’akuko ihe mere eme nke uwa dika naani steeti nke, site n’iwu nke Ogbako Omebe Iwu ya, kwuputara na Chineke adighi, nke kwa ya bu mba nke onu ogugu dum nke ndi bi n’isi obodo ya, na otutu buru ibu n’ebe ndi ozo, umu nwanyi kwa yana umu nwoke, jiri onu gbaa egwu ma kpo abu

n'inakwere okwa ahụ.'—Blackwood's Magazine, November, 1870." The Great Controversy, 269.

“Obodo ukwu” ahụ e kwuru na ya n'Mkpughe isi nke iri na otu bu mba France, nke weputara “iwu nke Nzuko Omebe Iwu ya” na-ekwuputa na Chineke adighi. Iwu ahụ bu ngosiputa nke ekweghi na Chineke di, dika nnupuisi Fero nochiri anya ya. Obodo ukwu bu alaeze, ma o bu “mba” ma o bu “steeti.” N'Mkpughe isi nke iri na otu, France mejuputara akara abuo—Ijpt na Sodom.

A na-agwa anyi, “Nke a bu ekweghi na Chineke, ma mba ahụ nke Ijpt nochiri anya ya ga-ekwuputa udi igonari yiri nke a megide ikike nile nke Chineke di ndu, ma gosi mmuo yiri ya nke ekweghi ekwe na nkwalu. A na-ejikwa 'obodo ukwu ahụ' tunyere Sodom, 'n'uzo ime mmuo.' N'uru aka nke Sodom n'ime imebi iwu Chineke putara ihè karisja n'omume ikwa iko.”

E ji ihe nnochianya gosi nnukwu obodo ma o bu mba France dika mba (Ijpt) na obodo (Sodom). Ijpt “ga-ekwu okwu,” ma ikwu okwu nke mba na-anochi anya omume ochichi ala, o bughu omume uka. Ijpt bu ochichi ala, Sodom kwa bu uka—nke a bu nnochianya a huru n'isi nke iri na otu nke Mkpughe.

“Ikwu okwu” nke mba ahụ bu oru ndi ochichi ya nke ime iwu na nke ikpe.” The Great Controversy, 442.

N'ime Mkpughe iri na otu, Jon na-egosiputa ihe omume nke Mgbanwe Ochichi France n'ihe nnochianya amuma. Mgbanwe ahụ n'onwe ya nyere ihe akaebe akuko ihe mere eme zuru ezu nke izi ezi nke amuma Jon kwuru n'isiakwukwo ahụ. Jon buru amuma, mgbe ahụ Mgbanwe Ochichi France mezuru amuma ahụ, ma mesia n'aka nke ozo—ma amuma ahụ ma mmezu ya n'akuko ihe mere eme nke amuma ahụ na-akowaputa ma na-adakokwa na ihe omume ndi ga-adi na njedebe nke uwa, mgbe otu ugboro ozo a ga-ejikota ochichi uru aru na uka uru aru. N'ezie, obara-ogbugba na-esochi alimdi na nwunye ahụ na-adighi nsọ. Alaeze Chineke bukwa nnukwu obodo.

O wee kpogara m n'ime Mmuo gaa n'elu ugwu ukwu dikwa elu, wee gosi m nnukwu obodo ahụ, Jerusalem di nsọ, ka o na-esite n'eluigwe n'aka Chineke na-aridata. Mkpughe 21:10.

“Obija nke nwoke-aluanyi, nke a na-eme ka a hu ebe a, na-ewere onodu tupu agbamakwukwo ahụ. Agbamakwukwo ahụ na-anochi anya nnabata Kraist na-anabata alaeze Ya. Obodo Nso ahụ, Jerusalem Ohuru, nke bu isi obodo na onye nnochi anya alaeze ahụ, a na-akpo ya 'nwunye, nwunye Nwa-aturu ahụ.' Mmuo ozi ahụ gwara Jon, si: 'Bia n'ebe a, aga m egosi gi nwunye ahụ, nwunye Nwa-aturu ahụ.' 'O buru m n'ime Mmuo,' ka onye amuma ahụ na-ekwu, 'wee gosi m nnukwu obodo ahụ, Jerusalem di nsọ ahụ, ka o na-esi n'eluigwe n'aka Chineke na-aridata.' Mkpughe 21:9, 10.” The Great Controversy, 426.

A na-anochi nnupuisi Nimrod anya site n'iwu ya ulo elu na obodo, nke na-anochite anya njikota uka na ochichi obodo n'ogwugwu uwa, n'ihu na ndi amuma niile kwuru banyere ogwugwu uwa. Nnupuisi Nimrod bukwa iga n'ihu nke nnupuisi Lusifa nke ochicho ya bu ijide ochichi ma uka Chineke ma ochichi Chineke.

Lee ka i si si n'eluigwe daa, O Lusifa, nwa nke ụtụtụ! Lee ka e si gbuda gi ruo n'ala, gi onye na-eme ka mba di iche iche daa mba! N'ih na i kwuwo n'obi gi, Asigo m n'eluigwe, aga m ebulite ocheeze m karija kpakpando nile nke Chineke: aga m anodukwa n'elu ugwu nzuko ahụ, n'akuku ugwu nke ebe ugwu: asigo m n'elu idi elu nke igwe ojii; aga m adi ka Onye Kasị Elu. Aisaja 14:12–14.

Dika Aisaja na-ekpughe ochicho nzuzo di n'obi Lucifa ibu "di ka Onye Kasị Elu ahụ," o na-egosi na Lucifa na-achọ inodu n'och abuo di iche nnoo. O choro "ibuli" "ocheeze" ya "karija kpakpando nke Chineke" ma "inodukwa n'elu ugwu nke nzuko, n'akuku ugwu."

Ocheeze bu ihe nnochianya nke ikike eze—ma o bu ikike ochichi ala, ma "akuku ugwu" bu nzuko Chineke.

Abu na Abu Oma maka umu Kora. Onye-nwe anyi di ukwu, o dikwa nnoo mma ka a too Ya nke ukwu n'obodo Chineke anyi, n'ugwu nke idi nsọ Ya. O mara mma n'onodu ya, onu nke uwa dum, bu ugwu Zayon, n'akuku ugwu, obodo nke Eze ukwu ahụ. A maara Chineke n'obi eze ya di n'ime ya dika ebe mgbaba. Abu Oma 48:1–3.

Jerusalem bu "obodo nke nnukwu Eze ahụ," si otu a na-egosi ocheeze ochichi nke Chineke, ma Jerusalem bukwa "ugwu nke idi nsọ ya," "n'akuku ugwu," si otu a na-egosi ocheeze okpukpe nke Chineke. Site na mbido, a na-egosi nnupuisi na agha Setan n'ime nkowa nke ochicho ya ichi ma nzuko Chineke ma ochichi Chineke. Mgbe nke ahụ gasiri, Setan duuru na nnupuisi nke Nimrod, a na-anochikwa ala ahụ o toro ntoala ya maka ndi Kaldia dika ala ebe Nimrod wuru ma ulo elu ma obodo—nzuko na ochichi.

Ya mere, mgbe akwuna Aizaya na nnukwu akwuna Jon na ndi eze nke uwa na-akwa iko, amuma ahụ na-akowa na njiko na-adighi nsọ na-eme n'etiti uka Roman Katolik na ndi eze nke uwa na njedebe nke afọ amuma iri asaa.

Ahiri amuma Aisaja na-akowa ikpe nke Taja, akwuna ahụ, n'isi nke iri abuo na ato, ma Jon na-akowa otu ikpe ahụ site n'akara nke nwanyi yi awo obara obara, onye a kporo "Babilon ukwu ahụ." Onyeamà nke ato banyere otu ikpe ahụ nke otu akwuna ahụ bu nke a:

"A kowara nwanyi ahụ (Babilon) nke Mkpughe 17 dika onye 'eyi uwe odo anunu anunu na uhie uhie, e jikwa olaedo na nkume di oké onu ahia na pel choo ya mma, o nwee iko olaedo n'aka ya, nke juputara n'ihe aru na adighi ocha:... e dekwara aha n'egedege ihu ya, Ihe Omimi, Babilon Ukwu ahụ, nne ndi akwuna.' Onye amuma ahụ kwuru, si: 'Ahuru m nwanyi ahụ ka o na-anubiga mmanya okè n'obara ndi nsọ na n'obara ndi amà Jisos nwuru n'ih ha.' A na-ekwukwa banyere Babilon ozo di ka 'obodo ukwu ahụ, nke na-achị ndi eze nke uwa.' Mkpughe 17:4–6, 18. Ike ahụ nke n'ime otutu nari afọ jigidere ochichi aka ike n'elu ndi eze nke Krisendom bu Rom." The Great Controversy, 382.

Taja bu uka Roman Katolik n'"ubochi ikpeazu" ndi ahụ. N'oge ahụ, ochichi papa ga-aputa gaa buruo abụ ya ndi na-adoro adoro nye ndi eze nke uwa, si otu a duru ndi eze ahụ banye n'omume ikwa iko, nke n'amuma bu njikota nke uka na steeti.

Ọ ga-erukwa na n'ụbọchị ahụ, a ga-echefu Taja afọ iri asaa, dika ụbọchị nke otu eze si di; mgbe njedebe nke afọ iri asaa gasiri, Taja ga-abuku abụ dika nwanị akwuna. Aizaya 23:15.

Eze bu alaeze n'amuma Akwukwo Nso, ya mere a ga-echefu Taja n'oge mgbe alaeze amuma ga-achiru afọ iri asaa.

Ọ ga-erukwa na n'ụbọchị ahụ, a ga-echefu Taja afọ iri asaa, dika ụbọchị nke otu eze si di; mgbe ngwucha afọ iri asaa gasiri, Taja ga-abu abụ di ka akwuna. Were ubo akwara, gagharja obodo ahụ, gi akwuna e chefuru echefu; kpoọ ụda di uto, buru abụ otutu, ka e wee cheta gi. Ọ ga-erukwa na mgbe ngwucha afọ iri asaa ahụ gasiri, Onyenwe anyi ga-eleta Taja, o ga-alaghachikwute ugwo ya, o ga-akwa iko na alaeze niile nke uwa n'elu uwa dum. Aisaja 23:15-17.

N'ụbọchị alaeze otu ahụ nke ga-achiru afọ iri asaa nke amuma, a ga-echefu Chọchị Roman Katolik. N'ogwugwu afọ iri asaa ahụ, ike papal ga "akpo ụda di uto, buru abụ otutu." N'amuma, "abụ" na-anochi anya "ahumahu."

"N'elu oke osimiri kristal di n'ihu ocheeze ahụ, bu oke osimiri iko di ka a ga-asị na e jikotara ya na oku,—o na-enwu nke ukwu site n'ebube Chineke,—ka e zokotara igwe ndi ahụ meriri 'anụ ohia ahụ, na onyinyo ya, na akara ya, na onu ogugu aha ya.' Ha na Nwa Aturu ahụ no n'Ugwu Zaijon, 'nwere ubo akwara Chineke,' ka ha guzo, otu nari puku iri anọ na anọ ndi a gbaputara n'etiti mmadu; a nukwa olu, dika ụda otutu mmiri, na dika ụda egbe eluigwe di ukwu, 'olu ndi na-aku ubo akwara na-aku ubo akwara ha.' Ha na-abukwa 'abụ ohuru' n'ihu ocheeze ahụ, abụ nke o dighi onye puru imuta ma e wezuga otu nari puku iri anọ na anọ ahụ. O bu abụ nke Mosis na nke Nwa Aturu ahụ—abụ nke nnaputa. O dighi onye obula ma e wezuga otu nari puku iri anọ na anọ ahụ puru imuta abụ ahụ; n'ihu na o bu abụ nke ahumahu ha—ahumahu nke o dighi igwe ozo o bu nweturula mgbe obula. 'Ndi a bu ndi na-eso Nwa Aturu ahụ ebe obula O na-aga.' Ndi a, ebe e si n'ụwa bulie ha, n'etiti ndi di ndu, a na-agu ha dika 'mkpuru mbu nye Chineke na nye Nwa Aturu ahụ.' Mkpughe 15:2, 3; 14:1-5. 'Ndi a bu ndi si na nnukwu mkpagbu puta; ha agafewo n'oge nsogbu nke udi ya na-aditubeghi kemgbe e nwere mba; ha atachila ahuhu nke oge nsogbu Jekob; ha eguzowo na-enweghi onye na-ariochitere ha n'oge ikpeazu a na-awusa ikpe Chineke. Ma a zoputala ha, n'ihu na ha 'sachara uwe ha, mee ka ha di ocha n'obara Nwa Aturu ahụ.' 'A hughu aghughu n'onu ha: n'ihu na ha enweghi ntupo' n'ihu Chineke. 'N'ihu ya ka ha ji no n'ihu ocheeze Chineke, na-ejere Ya ozi ehie na abali n'ulo nso Ya: Onye ahụ nke nokwasiri n'ocheeze ga-ebikwa n'etiti ha.' Ha ahwo ka e ji unwu na orja otiti mebie uwa, ka anyanwu nwee ike ikpo mmadu oku site n'okpomoku di ukwu, ha onwe ha atachikwa ahuhu, agu, na akpiri ikpo nku. Ma 'agu agaghi agukwa ha ozo, akpiri agaghi akpokwa ha nku ozo; anyanwu agaghi akpokwa ha oku, ma o bu okpomoku o bu. N'ihu na Nwa Aturu ahụ nke no n'etiti ocheeze ga-azu ha, durukwa ha gaa n'isi iyi nke mmiri ndu: Chineke ga-ehichapukwa anya mmiri nile n'anya ha.' Mkpughe 7:14-17." The Great Controversy, 648.

"N'ulo nso Ya ka onye obula na-ekwu maka ebube Ya' (Abu Oma 29:9), ma abụ nke ndi a gbaputara ga-abu—abụ nke ahumahu ha—ga-ekwuputa ebube Chineke: 'Oru Gi di ukwu ma di ebube, O Onyenweanyi Chineke, Onye Puru Ime Ihe Niile; uzọ Gi di ezi omume ma burukwa eziokwu, Gi Eze nke ogbo niile. Onye ka o gaghi atu egwu, O Onyenweanyi, ma nye

aha Gị otuto? n’ihi na naanị Gị bụ onye nsọ.’ Mkpughe 15:3, 4, R.V.” Education, 308.

Ná ngwúcha afọ iri asaa nke amúma, ọchịchị papal ga “akụ uto olu, buruọ abụ otutu, ka” e “wee cheta” ya. Ná ngwúcha alaeze ahụ nke na-achị ruo afọ iri asaa nke amúma, ụka Roman Katolik ga-eme ka ụwa cheta ahumahu nke akukọ ihe mere eme ya gara aga. N’akukọ ihe mere eme ahụ, ọ chiri di ka ikike omume n’ime mmekọrịta di n’etiti ya na ndi eze Europe. A na-akpo akukọ ihe mere eme ahụ n’ezio kwu Oge Ochichiri, ma ochichiri niile nke a puru n’uzo o bula ijiko na akukọ ihe mere eme ahụ ebe ochichị Papal chiri ndi eze Europe, puru ikwu na o sitere n’omume ntoala ahụ n’onwe ya nke mutara ochichiri niile sochirinụ. Omume ahụ bu njikota nke ụka na ochichị, njikota nke ndi eze Europe na ụka Katolik. N’alimdi na nwunye nke Akwukwo Nso, nwoke kwesiri ichi nwanyi, ma ikwa iko nke mere n’akukọ ihe mere eme ahụ gbanwere usoro ziri ezi nke mmekọrịta nwoke na nwanyi n’uzo isi n’ala elu.

Ná ngwusi afọ iri asaa, a ga-enwe nnukwu nsogbu mgbe alaeze amuma nke Akwukwo Nso nke na-achị ụwa n’oge ahụ mgbe a chefuru ochichị Pope n’amuma ga-eru ogwugwu. Nsogbu zuru ụwa onu nke mbibi alaeze ahụ kpatara na-emeghe uzo ka choochi Katolik malite ime ka ụwa mara na, iji gafee oge ndi a juputara n’ogba aghara nke mbibi alaeze ahụ muru, ụwa ga-edobe onwe ya n’okpuru ikike omume oma nke choochi Roman Katolik, dika e gosiri ya n’akukọ ihe mere eme nke Oge Ochichiri.

Mgbe alaeze ahụ ga-abia ná njedebe, ma ndi papasi buru abụ nke ahumihe ya gara aga, bu ahumihe nke ndi oka mmuta akukọ ihe mere eme na-akpo ochichiri; ya mere, olee otu akukọ ochichiri ahụ puru isi buru ozi ndi papasi ga-ekesa n’etiti ndi eze nke ụwa nke ga-eme ka ha kwenye ka ha na ya kwaa iko? N’ime nnukwu nsogbu, gini mere ahumihe nke ogbo ndi gara aga, (abụ ya) ahumihe ya tupu e chefu ya n’amuma, ga-eji nye ezi uche nke ga-eme ka ndi eze nke ụwa nabata ahumihe ochichiri dika ihe ngwota nye nnukwu nsogbu ha?

“Otutu igwe mmadu, obuna n’etiti ndi na-ele Romanism anya n’enweghi ebere o bula, na-amata ntakiri ihe ize ndu di n’ike na mmetu ya. Otutu na-ekwusi ike na ochichiri nke ogugu isi na nke omume nke juputara n’oge Middle Ages nyere aka ka nkwenkwe ozizi ya, nkwenkwe ugha ya, na mmegbu ya gbasaa, nakwa na ogugu isi ka ukwu nke oge a, mgbasaa ozi omuma n’ozuzu ya, na nnwere onwe na-abawanye n’ihe gbasara okpukpe na-egbochi nloghachi nke ekweghi ndidi na ochichị aka ike. A na-akwa obuna echiche ahụ n’onwe ya emo na onodu di otu a ga-adi n’oge a nke enyerela ihè di ukwu. O bu ezio kwu na ihè di ukwu—nke ogugu isi, nke omume, na nke okpukpe—na-enwu n’elu ogbo a. N’ime peeji ndi mepere emepe nke Okwu Nso nke Chineke, e si n’eluigwe wusa ihè n’uwa. Ma kwesiri icheta na ka ihè e nyere na-abawanye, ka ochichiri nke ndi na-agbagọ ma na-aju ya na-abawanyekwa.”

“Nnyocha Akwukwo Nso e ji ekpere mee ga-egosi ndi Protestant ezi agwa nke ochichị popu ma mee ka ha kpoo ya asi ma zere ya; ma otutu nwere amamihe n’echiche nke onwe ha nke ukwu nke na ha anaghi ahụ mkpa o di iji idi umeala n’obi choo Chineke ka e wee duru ha banye n’ezio kwu. O bu ezie na ha na-anya isi n’ihè ha nwetara, ha amaghi ma Akwukwo Nso ma ike Chineke. Ha ga-enweriri uzo ufodu ha ga-esi mee ka ako na uche ha daa juu, ya mere ha na-achọ ihe nke kacha nta n’ihe ime mmuo ma n’ihe iweda mmadu ala. Ihe ha choo bu uzo

e si echefu Chineke nke ga-apụta dika ụzọ e si echeta Ya. Ọchịchị popu dabara nke ọma izute mkpa ndị a niile. E dobere ya maka otù mmadụ abụọ, nke fọrọ nke nta ka ha buru ụwa dum—ndị a ga-azọputa site n'orụ ọma ha, na ndị a ga-azọputa n'ime mmehie ha. N'ebe a ka nzuzo nke ike ya dị.”

“E gosiri na ụbọchị nke oké ọchịchiri nke uche bụ nke di mma nye iga nke ọma nke ọchịchị popu. A ka ga-egosikwa na ụbọchị nke oké ihè nke uche dikwa nnoo mma nye iga nke ọma ya. N'oge gara aga, mgbe mmadụ nọ na-enweghị okwu Chineke ma na-enweghị ihe omuma nke eziokwu, e kpuchiri anya ha, a manyekwara puku mmadụ n'onyà, ebe ha na-ahughị ụgbu a gbasara maka ụkwu ha. N'ogbo a, e nwere otutu ndi anya ha na-adoro n'okụ na-enwu nke echiche mmadụ, 'sayensị a na-akpo n'ugha;' ha anaghị aghota ụgbu ahụ, ha wee banye n'ime ya ngwa ngwa di ka a ga-asị na e kpuchiri anya ha. Chineke zubere ka a na-ele ike uche mmadụ anya dika onyinye sitere n'aka Onye kere ya, nakwa ka e jiri ya ruo oru n'ozi nke eziokwu na ezi omume; ma mgbe a na-azu nganga na aguu icho iri elu, ndi mmadụ wee bulie ozizi nke aka ha karịa okwu Chineke, mgbe ahụ ogugu isi nwere ike imebi ihe karịa amaghị ama. N'uzo di otu a, sayensị ugha nke ụbọchị anyi a, nke na-emebi okwukwe n' Akwukwo Nso, ga-egosi na o ga-eme nke ọma n'ikwadebe ụzọ maka nnabata ọchịchị popu, ya na udi ya ndi na-atọ uto, dika igbochi ihe omuma mere nke ọma n'imeghe ụzọ maka iba uba ike ya n'oge Ọchịchiri.” *The Great Controversy, 572.*

“Ndi Roman Katolik na-ekweta na mgbanwe e mere n'ihe gbasara Ụbọchị Izu Ike bu nke choochi ha mere, ha na-akpokwa mgbanwe a kpomkwem ihe ama nke ikike kachasi elu nke choochi ahụ. Ha na-ekwuputa na site n'idebe ụbọchị mbu nke izu di ka Ụbọchị Izu Ike, ndi Protestant na-amata ikike ya ime iwu n'ihe ndi di nsọ. Choochi Rome ahapubeghi nkwputa ya na o naghị ada njehie; ma mgbe uwa na choochi ndi Protestant nabatara Ụbọchị Izu Ike ugha nke o kere, ebe ha juru Ụbọchị Izu Ike nke Jehova, n'ezie ha na-ekweta nkwputa a. Ha puru ikpopta ikike e ji mee mgbanwe a, ma a na-ahụ aghugho di n'echiche ha n'uzo di mfe. Onye Papist nwere amamihe zuru ezu ihu na ndi Protestant na-eduhie onwe ha, na-emechi anya ha n'uche ha n'ihu eziokwu nke okwu a. Ka omume ụbọchị Sode na-enweta ihu ọma, o na-anuri onu, na-enwe nkwenye siri ike na n'ikpeazu o ga-eweta uwa Protestant dum n'okpuru okoloto Rome.”

“Mgbanwe nke ụbọchị izu nke bu akara ma o bu ihe iriba ama nke ikike uka Rom. Ndi ahụ bu ndi, n'ighota ihe iwu nke anọ na-arịo, horo idebe ụbọchị izu nke ugha n'onodu nke ezi ụbọchị izu nke, na-eme otu ahụ, ha na-enye nsopuru nye ike ahụ nke naani ya ka o si bu buru nke e nyere iwu. Akara nke anu ohia ahụ bu ụbọchị izu nke papa, nke uwa anabatala n'onodu nke ụbọchị ahụ Chineke hoputara.

“Ma oge inata akara nke anu ohia ahụ, dika e deputara ya n'amuma, erubeghi. Oge ule ahụ erubeghi. E nwere ezi Ndi Kraist n'ime nzuko uka o bu, obuna n'ime njikota nke Roman Katolik. A naghị ama onye o bu ikpe ruo mgbe ha natara ihè ahụ ma hu oru diiri iwu nke anọ. Ma mgbe iwu ahụ ga-aputa nke na-amanye ụbọchị izu ike adigboroja ahụ, na mgbe mkpu ukwu nke mmuo ozi nke ato ga-adọ mmadụ aka na ntị megide ife anu ohia ahụ na oyiyi ya, a ga-adoputa oke nke ọma n'etiti ugha na eziokwu. Mgbe ahụ ndi ahụ ka na-anogide na mmehie ga-anata akara nke anu ohia ahụ n'egedege ihu ha ma o bu n'aka ha.”

“N’ukwu ọsọ ọsọ ka anyị na-abiaru nso n’oge a. Mgbe ụka ndị Protestant ga-ejikọta onwe ha na ike ọchịchị ụwa ịji kwado okpukpe ụgha, nke nna nna ha tara ahụhụ n’oké mkpagbu kachasi n’ihi iguzogide ya, mgbe ahụ ka a ga-amanye Sọnde papal site n’ike jikọtara ọnu nke ụka na steeti. A ga-enwe ndapụ n’ezi okwukwe nke mba, nke ga-ejedebe naanị n’ila n’iyi nke mba.” Bible Training School, February 2, 1913.

Ugbu a, anyị emetula ihe nnọchianya ise n’ime ndị anyị na-achọ imata tupu anyị ezuo oke lebara isi nke a n’onwe ya anya. Obodo bụ alaeze n’amụma Akwukwo Nso, ma n’Aizaya iri abuo na atọ e nwere alaeze abuo nke nwere njiko chiri anya, ma ha di iche kpomkwem. Nke mbu bu “obodo na-ekpu okpu eze,” nke ozokwa bu “obodo ndi ahia.” N’ubochi ikpeazu, ike ahụ nke na-achikwa njiko atọ ahụ nke dragon, anụ ọhia, na onye amuma ụgha bụ ọchịchị papacy. O bụ alaeze ahụ nwere okpu eze.

“Ka anyị na-abiaru nso n’ogba-aghara ikpeazu ahụ, o di oke mkpa na nkwekorita na idi n’otu diri n’etiti ngwaru nke Onyenwe anyi. Uwa juputara n’oke ifufe na agha na esemokwu. Ma n’okpuru otu isi—ike ndi popu—ndi mmadu ga-adi n’otu ịji gbochie Chineke n’ime onye nke ndi ama Ya. Onye ndapu-ukwu ahụ bu nnukwu onye si n’ezi okwukwe dapu na-agbakwunyere njiko a ike. Mgbe o na-achọ ijikota ndi oru ya n’ilu ogu megide eziokwu, o ga-arukwa oru ikewa na ichusasị ndi na-akwado ya. Ekwo ekworo, iche echiche ojoo, ikwu okwu ojoo, o bu ya na-akpali ha ịji muputa esemokwu na nkewa.” Testimonies, volume 7, 182.

Alaeze ahụ nke nwere okpueze bụ Taja, nke putara, “nkume.” N’isi nke a Taja na-anochi anya ọchịchị popu nke na-agbali imeputa oyiri Kraist, n’ihi na ọchịchị popu bụ onye na-emegeide Kraist. Okwu ahụ bụ “anti” n’okwu ahụ bụ antichrist putara “n’onodu nke.” Ọchịchị popu na-achọ imeputa oyiri Kraist n’ogo o bula, ma aha ahụ bụ Taja putara nkume, n’ihi na ọchịchị popu bụ oyiri ụgha nke “Nkume nke Oge Niile.”

Onye ewerewo ndumodu a imegide Taja, obodo a na-ekpu eze, nke ndi ahia ya bu ndi-isi, nke ndi na-azu ahia ya bu ndi a na-asopuru n’uwa? O bu Jehova nke usuu ndi agha zubere ya, ịji meruo nganga nke ebube niile, na ime ka ndi a na-asopuru n’uwa niile buru ihe nleli. Gafee n’ala gi dika osimiri, gi ada Taashish: ike adikwaghi. O setipuru aka ya n’elu oké osimiri, O meghariri alaeze di iche iche: Jehova enyewo iwu imegide obodo ndi ahia, ka e bibie ebe e wusiri ike ya. Aisaja 23:8–11.

Anyi bu n’obi igosi, site n’aka otutu ndi ama, na “ima jijiji nke alaeze di iche iche” ka Chineke na-emezu, site n’Islam. Islam bu ike nke na-ewe iwe n’etiti mba ndi di iche iche, a na-ejikwa ya ama jijiji mba ndi ahụ. N’oge a, anyi na-akowaputa na Onye-nwe-anyi ekpebiela iweta “ndi nile a na-asopuru n’uwa” n’onodu nleli, ndi bu “ndi ahia” na “ndi na-azu ahia” ndi “ebe ha siri ike” ga-ebibi. Obodo ahia ahụ na obodo nke na-ekpu okpu eze “akpasuwo eluigwe iwe,” Onye-nwe-anyi akowokwa imebi “ebe ha siri ike,” nke ahụ na-anochi anya akunuba. Ndakpo akunuba ahụ na-eme tupu iwu Sode na United States, n’ihi na tupu iwu Sode, umu amaala nke United States na-ario ka e weghachite ha “n’amara nke Chineke na oganihu nke oge a.” Arumuka ha bu na ikpe Chineke agaghi akwusi ruo mgbe a “ga-emeju iwu Sode nke oma kpmkam.” Otutu ndi ama nke Baibul kweoro na anyi no n’onu onu nnukwu ndakpo n’akunuba uwa. Ndakpo ahụ na-eme tupu iwu Sode, dika ndakpo nke 1837 mere tupu Oktoba 22, 1844.

“Mgbe ahụ nnukwu onye nduhie ahụ ga-eme ka mmadụ kweta na ndị na-ejere Chineke ozi bu ndị na-akpata ihe ojoo ndị a. Otu igwè ahụ nke kpasuru iwe nke Eluigwe ga-atụkwasi nsogbu ha niile n’isi ndị ahụ nke nrubeisi ha nye iwu Chineke bụ jba mba na-adigide adigide nye ndị mmehie. A ga-ekwuputa na mmadụ na-akpasu Chineke iwe site n’imebi sabbath Sõnde; na mmehie a ewetawo odachi ndị na-agaghị akwusi ruo mgbe a ga-eji ike mee ka idebe Sõnde guzosie ike nke oma; nakwa na ndị na-eweputa ihe iwu nke anõ na-acho, si otu a na-ebibi nsopuru a na-asopuru Sõnde, bụ ndị na-enye ndị mmadụ nsogbu, na-egbochi iweghachi ha n’amara nke Chineke na oganihu nke uwa a. N’uzo di otu a, a ga-emeghachi ebubo ahụ e boro ohu Chineke n’oge ochie, n’elu ihe ndabere nke guzosiri ike n’otu aka ahụ: ‘O wee ruo, mgbe Ehab huru Ilaija, Ehab siri ya, O bu gi na-enye Izrel nsogbu? O zara, E nyeghi m Izrel nsogbu; kama o bu gi na ulõ nna gi, n’ihi na unu ahapwo iwu nile nke Jehova, i soro Bel.’ 1 Ndi Eze 18:17, 18. Dika iwe nke ndi mmadu ga-akpalite site n’ebubo ugha, ha ga-emeso ndi nnochì anya Chineke omume yiri nnoo nke Izrel nupuru isi mere Ilaija.” The Great Controversy, 590.

Ilaija n’iguzogide ndi amuma Bel na ndi nchujà nke Ashera n’Ugwu Kamel na-anochite anya iwu Ubochi Sõnde. Ozi e nyere nzuko bu, “horonu taa onye unu ga-efe.” Mgbe akuko ihe mere eme a ga-eme ozo n’oge iwu Ubochi Sõnde, ajuju ahụ bu, “ubochi olee ka i ga-ahoro, n’ihi na ubochi i horo na-egosi onye i na-efe.” Tupu Ugwu Kamel e nwere afõ atõ na okara nke okõ okochi. Tupu iwu Ubochi Sõnde e nwere usoro iwu Ubochi Sõnde di iche iche, ma a kabeghi ha “ike n’ike n’ezie.” Ukpuru a na-ejikõta na iwu Ubochi Sõnde bu na ndapu n’ezi ofufe nke mba na-esochi mbibi nke mba. Ihe atõ nke a bu Constantine, onye n’afõ 321 nyere iwu Ubochi Sõnde, ma obere oge ka nke ahụ gasiri, opi anõ mbu nke Mkpughe isi nke asato malitere iweta Rome nke Odida Anyanwu na njedebe ya ruo n’afõ 476. Akuko Constantine di mkpa n’ihi na o gunyere ikwalite Ubochi Sõnde nwayoo nwayoo, n’otu oge ahukwa mmachi na-abawanye nwayoo nwayoo megide Sabat ubochi nke asaa. Akuko ihe mere eme ahụ na-aga n’ihu ruo mgbe o rutere na mmechi ya mgbe a manyere umu amaala idebe Ubochi Sõnde ma o bu ka a kpagbuo ha n’ihi idebe Sabat. Nke ahụ kwa bu mmechi nke iwu Ubochi Sõnde na-ari elu n’ike n’United States. Otu ukpuru e jikõtara na mmanye ofufe Ubochi Sõnde bu, “ndapu n’ezi ofufe nke mba na-esochi mbibi nke mba.” Ukpuru a putara na mmanye iwu Ubochi Sõnde na-abawanye n’ike na-emeputa mmuba n’ikpe Chineke, tupu iwu Ubochi Sõnde n’onwe ya nke Mkpughe iri na atõ amaokwu nke iri na otu. Iwu o bu a na-eme ga-eweta mbibi kwekoro na ya. Ikpe ndi umu amaala na-ebo ndi na-edebe Sabat ebubo na ha na-ebute, bu n’ezie ihe a na-ebute site na mmanye na-abawanye n’ike nke iwu Ubochi Sõnde. Anyi etinyela otu nkebi sitere na The Great Controversy, nke m kporo Sunday Progression. Aga m akwado ka igugharia ya ozo. O di n’okpuru ngalaba a kporo The Spirit of Prophecy.

“Chineke ekpughewo ihe ga-eme n’ubochi ikpeazu, ka e wee kwadebe ndi Ya iguzogide ajo ifufe nke mmegide na iwe. Ndi a dorõla aka na nti banyere ihe ndi di n’ihu ha ekwesighi inodu ala na-atu anya nwayoo nwayoo obibia nke okõ ifufe ahụ, na-akasi onwe ha obi na Onyenwe anyi ga-echebe ndi Ya kwesiri ntukwasì obi n’ubochi nsogbu. Anyi ga-adi ka ndi mmadụ na-eche Onyenwe ha, o bughì n’echiche efu na-adighi aru oru, kama n’oru siri ike, ya na okwukwe na-adighi ama jijiji. Ugbu a abughì oge ikwe ka ihe ndi na-abaghì uru nke ukwu dokpuru uche anyi. Mgbe ndi mmadụ na-ehi ura, Setan ji inu oku n’obi edozi ihe nile ka ndi nke Onyenwe anyi ghara inweta ebere ma o bu ikpe ziri ezi. Ngaghari Sõnde ahụ na-eme ugbu a uzo ya n’ochichiri. Ndi ndu na-ezobe ezi okwu di n’isiokwu ahụ, otutukwa ndi sonyere

n'ngaghari ahụ anaghị ahụ ebe iyi dị n'okpuru na-aga. Nkwuputa ya dị nro ma na-egosi dika nke Ndi Kraist, ma mgbe o ga-ekwu okwu, o ga-ekpughe mmuo nke dragon ahụ. O bu oru anyi ime ihe nile di n'ike anyi ime iji gbochie ihe ize ndu ahụ a na-eyi egwu. Anyi kwesiri igbali iwepu ajo mbunobi site n'itinye onwe anyi n'ihè kwesiri ekwesị n'ihu ndi mmadu. Anyi kwesiri iweta n'ihu ha ajuju eziokwu ahụ di n'okwu ahụ, si otu a tinye mkpesa kasi di ire megide usoro ndi a na-eme iji gbochie nnwere onwe nke akọ na uche. Anyi kwesiri inyocha Akwukwo Nso ma nwee ike inye ihe kpatara okwukwe anyi. Onye amuma kwuru, si: 'Ndi ajo omume ga-eme ajo omume: o dighikwa onye o bula n'ime ndi ajo omume ga-aghota; ma ndi nwere ogugu isi ga-aghota.'" Testimonies, volume 5, 452.

O siri ike imata ngaghari maka iwu ubochi Sonde, n'ihu na o na-eme uzo ya n'"ochichiri," ma ndi popu no na "nwayoo nwayoo na n'enweghi atu anya" "na-eme ka ike ha sie ike iji kwalite ebumnuche nke ha." O bu eziokwu na oru nke ime ka iwu ubochi Sonde gafee n'ochichiri bu isi okwu di n'etiti usoro ule nke nari puku otu nari na iri ano na ano ahụ. "O dighi onye o bula n'ime ndi ajo omume ga-aghota," dika Daniel na Nwannaanyi White si kwuo. "Ndi ajo omume" ahụ di na Daniel bu "amaghị ama umu agboghọ na-amaghị ihe" nke Matthew, ndi Nwannaanyi White kporo ndi Laodisia. Ndi maara ihe ga-aghota ihe omume ndi na-eme ugbo a, obuna ma o buru na akuko ihe mere eme gbara anyi gburugburu yie ka o na-eme gide okwu Chineke. Anyi o na-ekwere okwu Chineke, ka anyi na-ekwere ihe na-eme gburugburu anyi? Ma e meela ka anyi mara tupu oge eruo na ogwugwu ga-adi ka ubochi Noa.

"Uwa, nke juputara n'ogbaaghara, nke juputara n'anuri na-enweghi Chineke, na-ehi ura, na-ehi ura n'ime nchekwa nke anu ahụ. Ndi mmadu na-eme ka obibia nke Onyenwe anyi di anya. Ha na-achi ochi n'ido aka na nti. Nkwulu onu nke ndi nganga na-ekwu bu, 'Ihe niile na-aga n'ihu dika ha di kemgbe mmalite.' 'Echi ga-adi ka taa, ma burukwa nke bara uba kari nke ukwu.' 2 Peter 3:4; Isaiah 56:12. Anyi ga-abawanye n'ihu anuri n'anya. Ma Kraist na-asi, 'Lee, ana m abia dika onye ohi.' Revelation 16:15. N'oge ahụ kpomkwem mgbe uwa na-aju n'ikwa emo, 'Olee ebe nkwa obibia Ya di?' ihe iriba ama ndi ahụ na-emezu. Mgbe ha na-eti mkpu, 'Udo na nchekwa,' mbibi mberede na-abia. Mgbe onye na-akwa emo, onye na-aju eziokwu, aghowo onye na-eme nganga n'atughị egwu; mgbe a na-aga n'ihu n'usoro oru kwa ubochi n'uzo di iche iche e si enweta ego n'enweghi ilebara ukpuru anya; mgbe nwa akwukwo ji inu oku n'obi na-achọ omuma banyere ihe niile ma e wezuga Akwukwo Nso ya, Kraist na-abia dika onye ohi."

"The Nile di n'uwa no n'ime ogbaaghara. Ihe iriba ama nke oge a juputara n'ihè ojoo. Ihe omume na-abia na-atu onyinyo ha n'ihu. Mmuo nke Chineke na-apu n'uwa, odachi na-esokwa odachi n'uso osimiri ma n'elu ala. E nwere oke ifufe, ala oma jijiji, oku, idei mmiri, igbu ochu nke udi o bula. Onye nwere ike igu odinihu? Ebee ka nchekwa di? Enweghi ntukwasị obi n'ihè obula bu nke mmadu ma o bu nke uwa. Ngwangwa ka ndi mmadu na-etinye onwe ha n'okpuru okoloto ha horo. N'enweghi izu ike ka ha na-echere ma na-elekota mmeghari nke ndi ndu ha. E nwere ndi na-eche, na-elekota, ma na-aru oru n'echere ibia nke Onyenwe anyi. Otu igwe ozo na-adaba n'ahiri n'okpuru ndu agha nke onye mbu ahụ ukwu dapuru n'ezì ofufe. Ole na ole ji obi na mkpuru obi kwere na e nwere hel anyi ga-agbanahu na eluigwe anyi ga-erite."

“Nsogbu ahụ na-abiakwute anyị nwayọọ nwayọọ. Anyanwụ na-enwu n’eluigwe, na-agafe okirikiri ya a na-emebu, ma eluigwe ka na-ekwuputa ebube Chineke. Ndị mmadụ ka na-eri ma na-anụ, na-akụ ihe ma na-ewu ụlọ, na-alụ di ma na-alụ nwunye. Ndị ahịa ka na-azụ ma na-ere. Ndị mmadụ na-akwakwasị ibe ha, na-asọ mpi maka ọ̀nọdụ kachasị elu. Ndị hụrụ ihe ụtọ n’anya ka na-ejuputa n’ụlọ ihe nkiri, n’ebe a na-agba ọsọ inyinya, na n’ụlọ igba chaa chaa. Obi ụtọ kasinụ na-achị ebe niile, ma oge nnwale na-emechi ngwa ngwa, a ga-ekpebikwa ikpe nke onye ọ bụla n’uzọ ebighị ebi. Setan na-ahụ na oge ya dị mkpirikpi. O tinyela ndị ọrụ ya niile n’ọrụ ka e wee duhie mmadụ, meekwa ka a ghogbuo ha, mee ka ha buru ndị a na-etinye n’ihe ụwa n’obi ma maa ha anya, ruo mgbe ụbọchị nnwale ga-agwu, a ga-emechikwakwa ụzọ ebere ruo mgbe ebighị ebi.”

“N’okwu ịdọ aka ná ntị dị oke njọ ka okwu ịdọ aka ná ntị nke Onyenwe anyị si n’Ugwu Olive na-abiakwute anyị site n’ime ọtụtụ narị afọ: ‘Lezienụ onwe unu anya, ka obi unu ghara ịdị aro n’oge ọbụla n’ihi iribiga ihe ókè, na ịnubiga mmanya ókè, na nchegbu nke ndụ a, ka ụbọchị ahụ wee bjakwasị unu na mberede n’amaghị unu.’ ‘Ya mere, na-mụ anya ma na-ekpe ekpere mgbe niile, ka e wee guọ unu ndị ruru eru ịgbanaahụ ihe ndị a niile ga-emezu, na iguzo n’ihu Nwa nke mmadụ.’” *Desire of Ages*, 635, 636.

N’isi nke iri abụọ na atọ nke Aịsajia, Zaidon bụ United States, Tajia bụkwa ọchịchị ndị popu. Tajia na Zaidon bụ obodo Fonesia oge ochie ndị ịdị n’otu oge, ndị ịdị n’akụkụ osimiri Mediterenian. A maara ha n’ihi azumahia ha n’oké osimiri, akunuba ha, na mmetuta ha n’ụwa oge ochie. N’akụkụ Akwukwo Nso ahụ, Zaidon na “ndị ahịa” ya mejuputara Tashish. Ndị ahịa Zaidon na-ere ahịa “mkpuru nke Saiho,” nke bụ “owuwe ihe ubi nke osimiri,” ma burukwa mkpuru “nke osimiri,” ọ bụkwa “ego mbata ya,” n’ihi na ọ bụ “ahịa nke mba ịdị iche iche.” Ndị amuma niile na-ekwu maka ọgwugwu ụwa, ya mere ọnye bụ ahịa nke mba ịdị iche iche n’oge ọgwugwu ụwa? Ọ bụ USA.

Sajo bụ osimiri ịdị n’Ijpt (eleghị anya na ndagwurugwu Nail) a na-ejikwa ya anochite akunuba nke ụwa, n’ihi na Ijpt bụ ụwa. “Nwa agboghọ na-amaghị nwoke” nke Zaidon na-anochi anya ọgbo ikpeazu nke USA, a na-emegbukwa ya site n’iwu agha nke na-eso iwu Sunday na mbibi mba ahụ nke na-esochi ozugbo. A na-abara ndị ahụ na-amaghị nwoke nke Zaidon mba site n’ajuju ahụ banyere Tajia nke na-asị, “ọ bụ nke a ka obodo unu nke ọnyụ” (alaeze) nke USA n’iriri ọnyụ n’ime ya? “Ọ bụ nke a alaeze ahụ “onye ochie ya sitere n’ụbọchị ochie,” mgbe, ịka amaokwu ahụ si kwuo, Nimrod tọrọ ya ntọala, ozugbo iju mmiri ahụ gachara?”

Chineke ekpebiela ma “bụla n’obi” Ya banyere “Tajia, obodo ahụ nke na-ekpu okpueze,” ka ọ taa ya ahụhụ. Ahụhụ nke ọchịchị ndị popu gunyere ndakpo nke usoro ego nke ụwa, n’ihi na “Onyenwe anyị enyela” “iwu megide” “Zaidon” “obodo ndị ahịa,” (United States.) Iwu Ya “ibibi ebe ndị siri ike,” ma ọ bụ akunuba nke United States, bụ iwu ụbọchị izu ike, n’ihi na ndapụ n’ezi okwukwe nke mba na-esochi mbibi nke mba.

Ntaramahụhụ nke papacy na-amalite site n’idaba akụ na ụba nke ụwa dum n’ihi mmebi nke akụ na ụba nke United States. Zaidon nwere “ụlọ” e jikotara na akụ na ụba ya, ya mere ọ na-anochi anya usoro ego a na-ebibi, n’ihi na ị pughizi ịbanye n’ime ya. Enweghizi itinye ego ma ọ bụ uru sitere n’“ụlọ” ahụ, n’ihi na e bibiela ya. Mbibi ahụ na-eme n’oge iwu Sonda, ọ bụ ezie na tupu iwu Sonda e nweelarị ikpe ndị na-arịwanye elu. Mgbe ndakpo ahụ rutere, papacy, USA ya na ndị isi-azumahia

ya na ndi ahia ya a na-asopuru, na ugbo mmiri Tashish, ga-“akwa akwa.”

E jikotara onodu “Tashish” n’akuku Akwukwo Nso a na akunuba n’oge ochie, ma ugbo mmiri Tashish n’ime Baijul bu ihe nnochianya kachasi elu nke ike aku na uba.

N’ihi na ugbo mmiri eze na ndi-ozu Hiram na-aga Tashish: otu ugboro n’ime afọ atọ ka ugbo mmiri Tashish na-abia, na-ebubata oia-edo, na oia-ocha, na odum-azu, na enwe, na ugo-nnunu. Eze Solomon wee kari ndi eze nile nke uwa n’aku na amamihe. 2 Ihe E Mere 9:21, 22.

Ugbo mmiri na-anochi anya ike aku na uba, Tarshish kwa bu ugbo aku na uba kachasi n’amuma Akwukwo Nso. A gwara ogbo ikpezu nke Tarshish, nke “ada” Tarshish na-anochi anya ya, ka o “gafee n’ala gi dika osimiri,” ihe o hurukwa bu na ala ya “enwekwaghi ike ozo,” na o pughikwa “inu onu” ozo n’ihi alaeze Taja. Ike ahụ ha na-achọ bụbu ike aku na uba mbu nke Zaidon, ma o laala n’iyi n’ihi na oke osimiri ekwuwo okwu “na-asi, Anaghi m ahụ ime, anaghikwa m amu umu, o bughikwa m na-azulite umu okorobia, o bughikwa m na-akwalite umu agboghọ na-amaghi nwoke,” si otu a na-egosi ogbo ikpezu nke oke osimiri ahụ, nke bu ndi mba uwa na-akwa akwa n’ihi mbibi nke aku na uba nke uwa, na n’oge ahụ ka ndi uwa na-eteta n’eziokwu ahụ na ha bu ogbo ikpezu nke akuko ihe mere eme nke uwa, ma o egbuola oge ikwadebe maka ndu ebighi ebi.

“Ego ga-adi nnoo ngwa ngwa ala n’uru n’oge na-adighi anya mgbe eziokwu nke ihe ndi di ebighi ebi meghere uche mmadu.” Evangelism, 62.

E nwere “akuko” ma o bu ozi abuo nke na-akpatara onye obula ihe mgbu n’amaokwu ahụ. “Akuko” nke mbu metutara Ijpt, nke abukwa bu Taja. Akuko banyere Ijpt di n’oge gara aga, n’ihi na Aisaja na-ekwu, “di ka n’akuko banyere Ijpt,” si otu a gosi na Chineke emewo ihe banyere Ijpt tupu mbibi Ya nke Zaidon (USA.) Ihe Chineke mere Ijpt, nke ahụ kwa na-anochi anya “akuko” banyere Ijpt, bu na O bibiri Ijpt n’ihe metutara oge mbu Chineke banyere n’ogbugba ndu ya na ndi a hoputara. Akuko abuo ahụ bu otu “akuko” ahụ. Akuko banyere Ijpt bu mmalite, akuko banyere Taja bukwa njedebe. Alfa na Omega ejirila akuko mmalite nke isiokwu ahụ gosiputa ogbugba ndu ahụ na ndi puku mmadu nari otu na iri anọ na anọ n’ubochi ikpezu. “Akuko” banyere Ijpt bu nzoputa nke Oké Osimiri Uhie mgbe e bibiri Fero na usuu ya, nke na-anochite anya nzoputa ikpezu nke ndi Chineke dika e siri nochite ya anya site n’“akuko” nke bu “ibu Taja.”

Ike e ji anochi anya n’ime Baijul nke na-ebibi ugbo mmiri Tashish bu Alakuba. A ga-atule isiokwu Alakuba n’oge ozo, ya mere anyi ga-eleba isiokwu ahụ anya n’uju kari n’oge na-abia. E ji ya anochi anya n’akuku Akwukwo Nso ahụ dika “Chittim,” okwu oge ochie maka Sairos, ma akuku ahụ na-ekwu na e kpughere mbibi Zaidon na Taja site na “Chittim.” Ihe nnochianya nke Alakuba gunyere ihe atụ doro nnoo anya nke mbibi United States n’amuma Baijul.

O di mkpa igbaso ubochi na afọ ndi e zoro aka na ha n’akwukwo Aisaja, n’ihi na ha na-akowakari oge amuma nke akuku Akwukwo Nso na-esote. Aisaja iri abuo na atọ na-esochi “ibu arọ” nke ndagwurugwu ohu di na isi nke iri abuo na abuo; nke isi nke iri abuo na otu butere ya uzo, ebe e nwere “ibu arọ” atọ, ma ha atọ niile na-akowa Islam. Tupu isi ahụ, n’amaokwu nke mbu nke isi nke iri abuo, a na-egospita onodu nke akuko ihe mere eme amuma, ebe a na-akowaputa amuma

mbibi ndi na-esote n'isi ndi na-esonu.

N'afọ ahụ Tatan bjarutere Ashdod, (mgbe Sagon eze Asiria zitere ya), wee luso Ashdod oḡu, werekwa ya. Aisaja 20:1.

Okwu a “Tartan” puru ịbu aha mmadu ma o bu, nke yikariri ka o bu eziokwu, o bu utu aha nke onye ndu agha. Tartan bbara Ashdod, obodo di n'Ijpt, were ya n'oge ahụ n'akuko ihe mere eme mgbe ndi Asiria no nwayoo nwayoo na-achikwa uwa. Asiria nochiri anya Babilon n'udi amuma. Ma Asiria ma Babilon bu alaeze sitere n'ugwu, alaeze a kowara dika “odum” ndi “chusasiri” aturu Chineke, ma ha abuo na-anata otu ntaramahuhu ahụ. Asiria bu nke mbu, Babilon bu nke ikpezu.

Izrel bu aturu a chusasiri; odum achupula ya: mbu, eze Asiria elodawo ya; ma n'ikpezu, Nebukadneza a, eze Babilon, etiwala okpukpu ya. Ya mere, otu a ka Jehova nke usuu ndi agha, Chineke nke Izrel, kwuru; Lee, aga m ahoputa eze Babilon na ala ya ahuhu, dika m si ahoputa eze Asiria ahuhu. Jeremiah 50:17, 18.

N'amuma, ha abuo bu “Onye Asiria di elu n'obi.”

“Mgbe Senakerib, onye Asiria ahụ di mpako, kpariri ma kwuluo Chineke, wee yie Izrel egwu mbibi, ‘o wee ruo n'abali ahụ, na mmuo-ozu nke Onyenwe anyi puru, tie n'ogige ndi Asiria otu nari puku iri asato na puku ise.’ E ‘bipukwara ndi dike niile, na ndi-ndu na ndi-isi agha,’ n'ulo-agma Senakerib. ‘Ya mere, o ji ihere n'ihu laghachi n'ala nke aka ya.’ [2 Ndi Eze 19:35; 2 Ihe E Mere 32:21.]” The Great Controversy, 512.

Afo ahụ nke “Tatan bbara Ashdod” ma “weghara ya,” na-anochi anya mmeri na-aga n'ihu nke ike papal na-emeru uwa, dika e gosiri ya n'amaokwu isii ikpezu nke Daniel iri na otu. Akuko ihe mere eme nke nsogbu iwu Sonde, nke bu “ubochi ikpezu” nke ikpe nyocha, ma nke na-eduga ozugbo n'ime ikpe mmezu, (ihe otiti asaa ikpezu ahụ) bu onodu akuko ihe mere eme nke “afọ” ahụ Tatan bbara Ashdod na-anochi anya ya. Ebe etinyere nkwa akuko ihe mere eme ahụ n'onodu ya, Aisaja wee nye amuma ato nke mbibi gbasara Islam, otu gbasara Adventizim Laodisia, ma emechaa ibu Taja. Isi nke iri abuo na anọ bu otu n'ime ihe atụ odinala nke ihe otiti asaa ikpezu ahụ, nke isi nke iri abuo na ise sochiri, nke na-anochi anya nzoputa ikpezu nke ndi Chineke, ebe anyi na-ahụ ndi Chineke na-ekwuputa otu n'ime okwu a kacha mara amara n'oge nnukwu nsogbu ahụ.

A ga-asikwa n'ubochi ahụ, Lee, nke a bu Chineke anyi; anyi echerewo Ya, O ga-azoputakwa anyi: nke a bu Onyenwe anyi; anyi echerewo Ya, anyi ga-anuri onu ma nukwa onu n'ime nzoputa Ya. Aizaya 25:9.

Ndi otu nari puku iri anọ na anọ ahụ bu umu agboghọ amamihe ndi ahụ chere Onyenwe ha ka o baa n'agbamakwuko, o bu ezie na O lara azu dika o kwekorọ n'ilu umu agboghọ iri ahụ. Ha abughi ndi Laodisia, ha bu ndi Filadelfia. Ruo n'oke a, isiokwu a anowo na-edobe onodu ihe a na-ekwu.

N'afọ 1798, Napoleon jidere popu n'aka n'agha, si otu a nyere onya onwu ahụ e buru amuma banyere ya, nke a ga-agwo na njedebe uwa dika Mkpughe iri na ato siri kwuo. N'oge ahụ ka United States were onodu ya dika alaeze nke isii n'amuma Baibul, dika Daniel abuo, asaa, asato na iri na otu, na Mkpughe iri na abuo, iri na ato, iri na isii, iri na asaa na iri na asato si kwuo. Site n'oge ahụ gaa n'ihu, ma mpi Republican nke United States ma mpi Protestant (Adventism) echefuola onye

papacy bu. Afọ 1798 bu afọ mbụ mba ndị ọzọ nke ụwa niile kwetara United States dika mba nwere ọchịchị onwe ya, ọ bụkwa afọ ozi mmụọ ozi mbụ rutere n'akụkọ ihe mere eme.

“Akpa okwu” nke onye Protestant n’oge ahụ bu, “Baibul, na naanị Baibul.” Ndi Protestant na-akọwa onwe ha di ka ndi na-agbachitere naanị Baibul, ma mgbe Adventizim were uwe-nsopuru ha n’oge ọbibi nke mmụọ-ozi nke abuo, ha nabatara “akpa okwu” ahụ, ma e mesia kpoo ha “ndi nke akwukwo ahụ.” E nyere ha, site n’ozi-eje-ozi William Miller, otu usoro iwu nke ga-emepe Baibul n’uche mmadu niile choro inu, ma o buru na ejiri ya nke oma. Iwu Miller banyere Nkwa Amuma bu ihe mkpali nsọ na-ekwu na anyi aghaghị imu ma o buru na anyi ga-enye ozi nke mmụọ-ozi nke ato.

“Kraist kwuru, ‘O buru na onye o bula choro iso m, ka o ju onwe ya, buru obe ya, soro m.’ Ozokwa, o siriri, ‘Abu m ihè nke ụwa; onye na-esochi m agaghị eje ije n’ochichiri.’ Ihè nke eziokwu na-aputa dika oriṅa na-enwu oku, ma ndi huru ihè n’anya agaghị eje ije n’ochichiri. Ha ga-amu Akwukwo Nso, ka ha wee mara n’ezi-okwu na ha na-ege ntị n’olu nke Ezi Onye Ozuzu Aturu, o bughikwa n’olu nke onye obia.”

“Ndi ahụ na-etinye aka n’ikwusa ozi nke mmụọ ozi nke ato na-enyocha Akwukwo Nso n’otu usoro ahụ Nna Miller nakweere. N’akwukwo nta a kpoo Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, Nna Miller nyere iwu ndi a di mfe ma juputara n’amamihe, dikwa mkpa, maka omumu na nkwa Akwukwo Nso:

“1. Okwu obula aghaghị inwe ikike ya ziri ezi n’isiokwu e gosiputara n’ime Baibul; 2. Akwukwo Nso niile di mkpa, a pukwara ighota ha site n’itinye uche nke oma na omumu; 3. O dighi ihe e kpughere n’Akwukwo Nso nke a puru ma o bu ga-ezoro ndi na-ario n’okwukwe, na-enweghi itu ujo obi; 4. Iji ghotu ozizi, kpokotanu akuku Akwukwo Nso niile onu banyere isiokwu ahụ unu choro imata, mgbe ahụ kwe ka okwu obula nwee mmetuta ya ziri ezi; ma o buru na unu puru iwulite ozizi unu n’enweghi mmegide, unu enweghi ike ibu ndi njehie; 5. Akwukwo Nso aghaghị ibu onye nkwa nke onwe ya, ebe o bu iwu nke onwe ya. O buru na m dabere n’aka onye nkuzi ka o kowaara m ya, ma o wee chee echiche n’echiche naanị ya banyere ihe o putara, ma o bu choo ka o buru otu a n’ihi nkwenkwe okpukpe otu ya, ma o bu ka e were ya di ka onye maara ihe, mgbe ahụ echiche ya, ochicho ya, nkwenkwe ya, ma o bu amamihe ya bu iwu m, o bughị Baibul.”

“Nke a di n’elu bu akuku nke iwu ndi a; ma n’imu Akwukwo Nso anyi, anyi niile ga-eme nke oma ma o buru na anyi elebara ukpuru ndi a kowara anya.”

“Ezi okwukwe ka e hiwere n’Akwukwo Nso; ma Setan na-eji otutu aghugho agbago Akwukwo Nso ma webata njehie, nke mere na a choro nlekota di ukwu ma o buru na mmadu achoo imata ihe ha na-akuzi n’ezie. O bu otu n’ime nnukwu aghugho nke oge a ilekwasi mmetuta obi anya nke ukwu, ma na-ekwu na mmadu bu eziokwu ebe a na-eleghara nkwaputa doro anya nke okwu Chineke anya n’ihi na okwu ahụ adabaghị na mmetuta obi. Otutu enweghi ntala o bula maka okwukwe ha ma e wezuga mmetuta. Okpukpe ha di n’ime mkpali obi; mgbe nke ahụ kwusiri, okwukwe ha apula. Mmetuta nwere ike ibu ahija-oka, ma okwu Chineke bu oka wit. Ma, ‘ginikwa,’ ka onye amuma na-ekwu, ‘ka ahija-oka bu n’ebe oka wit no?’”

“A gaghi ama onye ikpe n’ihi na o geghi nti n’ihè na omuma o na-enwebeghi, nke o pughikwa inweta. Ma otutu na-aju irube isi n’eziokwu a na-edobe n’ihu ha site n’aka ndi nnochiteanya Kraist, n’ihi na ha chorò idi ka ukpuru uwa si di; ma eziokwu ahụ ruru nghota ha, ihè ahụ nke enwuoro n’ime mkpuru obi, ga-ama ha ikpe n’Ubochi Ikpe. N’ubochi ikpeazu ndi a, anyi nwere ihè a chikobara onu nke na-enwu site n’oge niile gara aga, a ga-ejikwa ya tuo oru diiri anyi n’uzo kwekorò na ya. Uzo nke idi nsò adighi hà otu okwa na uwa; o bu uzo e wulitere elu. O buru na anyi eje ije n’uzo a, ma o buru na anyi gbaa oso n’uzo iwu nke Onyenwe anyi, anyi ga-achoputa na ‘uzo onye ezi omume di ka ihè na-enwu enwu, nke na-enwusi ike karja ruo n’ubochi zuru okè.” Review and Herald, November 25, 1884.

I puru igukwuo n’ihe zuru ezu banyere iwu William Miller n’isiokwu a kporo William Miller n’okpuru ngalaba Igodo Amuma.

N’“omumu anyi banyere Akwukwo Nso, anyi niile ga-eme nke oma ma o buru na anyi naa nti n’ukpuru ndi e deputara” n’ime iwu “Nna Miller” banyere ikowa amuma. E nyere mpi nke Protestantism akwukwo nsò ahụ anyi na-akpo Akwukwo Nso, e nyekwara ya ibu oru igbachitere ma kwalite ukpuru ndi di n’ime ya, e nyekwara mpi Protestant ahụ otu usoro iwu iji kee nke oma ihe akwukwo nsò ahụ putara na ebumnobi ya.

E nyere mpi nke Republicanism otu akwukwo nsò anyi na-akpo Constitution, e nyekwara ya oru nke igbachitere na ikwalite ukpuru ndi di n’ime ya. E nyekwara mpi Republican otu ngwugwu iwu iji kewaa ihe akwukwo nsò ahụ putara na ebumnuche ya n’uzo ziri ezi. Iwu ndi e nyere iji kewaa Constitution n’uzo ziri ezi bu Bill of Rights, o na-edobekwa ebumnuche kacha mkpa nke Constitution n’iwu mbu nke Bill of Rights. First Amendment e deputara n’ime Bill of Rights bu nnwere onwe nke okpukpe, ngosiputa, okwu, na ndi nta akuko.

“Ogbako Omebe iwu agaghi eme iwu obula gbasara ikwado okpukpe dika nke e guzobere, ma o bu igbochi omume onwe onye n’okpukpe ya n’enweghi mgbochi; ma o bu ibelata nnwere onwe ikwu okwu, ma o bu nke mgbasa ozi; ma o bu ikike ndi mmadu izuko n’udo, nakwa irio Goomenti ka o dozie mkpesa ha.” U.S. Constitution, amend. I

Iwu Sode bu mwakpo putara ihè megide isiokwu mbu nke Iwu Nso, nke na-ekwe nkwa nnwere onwe nke okpukpe, nke a na-ewepu site n’iwu Sode, si otu a na-akara njedebe nke Iwu Nso ahụ, njedebe nke United States dika alaeze nke isii n’amuma nke Bible, na mmalite nke mkpagbu megide ndi ahụ bu ndi n’oge ahụ na-ekwusa ozi nke mmuo-ozi nke ato site n’oke iti mkpu. A na-akpagbu ndi ahụ na-ekwusa oké iti mkpu nke mmuo-ozi nke ato ma na-eme mkpesa megide mbibi nke Mmezi Nke Mbu na nke Iwu Nso ahụ, site n’aka ndi ahụ ndi e kwesiri ibu ndi na-akwado ma na-etinye n’oru iwu nsò ndi ahụ, bu ndi na-echebe akwukwo nsò ahụ e dobere ha iche ka ha chebe. Nke a bu ihe atu nke ighota na itinye n’oru akuko ihe mere eme ndi yiri onwe ha nke mpi abuo nke anu ohia nke uwa ahụ yiri nwa aturu. Ndi Nna toro ntoala nke Iwu Nso ahụ na-adakoriri na Nna Miller. A na-eji okwu ahụ bu Nna e ji kporo Miller akowa onye ndu, o bughu ukochukwu nke popu. Bible machibidoro ikpo mmadu nna mgbe ha na-ekwuputa na ha bu ndi nduzi ime mmuo. A na-akpo ndi Millerite aha site n’aha nna ha, dika o na-adikari. Ighara ihu odjiche a bu ighara ighota akuku ufodu nke ihe ozi Ilaija putara, mgbe o na-eme ka obi ndi nna laghachikwute umu ha, umukwa ahụ laghachikwutekwa ndi nna ha.

United States n'Isaia isi nke iri abụọ na atọ bụ alaeze nke isii n'amụma Akwụkwọ Nso, ọ na-adịkwa otu a ruo mgbe ọ ga-akagbu Iwu Nso ya n'iwu Sọnde na-abjarkwu nso ngwa ngwa. Alaeze nke isii na-achị afọ iri asaa amụma, nke bụ ụbọchị nke otu eze. Alaeze ahụ (eze bụ alaeze) nke chiri afọ iri asaa bụ Babilon. N'ime afọ iri asaa ahụ, mpi nke steeti ahụ bụ ọchịchị Babilon, mpi nke ụka ahụ bụkwa ndị Kaldea. Daniel, Shedrak, Mishak na Abednego na-anọchi anya puku mmadụ narị otu na iri anọ na anọ ahụ. A na-anọchi anya mpi abụọ ahụ na ndị nke Chineke n'ime àmà Daniel. Afọ iri asaa nke ndọta n'agha na Babilon bụ ụbọchị nke otu eze ahụ Aisaja ji akọwapụta na ọ bụ akụkọ ihe mere eme amụma nke United States na akụkọ ihe mere eme nke Adventism site n'afọ 1798 ruo n'iwu Sọnde.

Imata na ahiri akụkọ ihe mere eme amụma nke mpi abụọ ahụ nke United States na-enye anyị ohere itule njedebe na mmalite, site n'aka ndị àmà mpi abụọ ahụ, iji mata njirimara nke mpi nke ọzọ. N'ihia na, n'ezikwu, mpi niile ahụ bụ otu. N'akwụkwọ Daniel e nwere mpi dị iche iche, ụfọdụ agbajiri agbaji, ma e nwekwara mpi ndị toro site na mpi ahụ agbajiri. Ụfọdụ mpi dị n'akwụkwọ Daniel adighi ha nha n'etiti onwe ha, ebe ụfọdụ putara n'azụ karịa nke ọzọ. Ma ọ bughị otu a n'ihe gbasara mpi abụọ nke United States. Mpi abụọ ahụ na-adakọtara ibe ha n'otu akụkọ ihe mere eme ahụ ma na-emeputa otu ihe iriba ama ọzọ ahụ, ọ bụ ezie na ha dị iche n'etiti onwe ha n'ihe gbasara ebumnuche ha. E nwekwara ihe mgbochi ma ọ bụ onọdụ puru iche dị n'ime akụkọ ihe mere eme ahụ nke dikwa mkpa ighota.

Ná mmalite nke Adventism, e nwere mgbanwe site n'akụkọ amụma nke ụka Filadelfia nọchiri anya ya gaa n'ụka Laodisia. Ya mere, n'ogwugwu, a ghaghikwa inwe mgbanwe site n'akụkọ amụma nke Laodisia. Mkpughe nke Jisọs Kraịst gunyere ihè nke nghota a, ọ bụkwa akụkọ nke ihe a na-emepe akara ya n'oge a.

Ma “mgbe njedebe nke afọ iri asaa gasiri,” poopu ahụ ga-“abụ abụ,” a ga-echetakwa “akwa iko” ahụ e “chefuru echefu.” A “na-echeta” ya n'oge iwu ụbọchị Sọnde, ebe okwu a na-ese okwu dị n'etiti ofufe anyanwụ, ma ọ bụ ofufe ụbọchị ahụ nke iwu Chineke gwara mmadụ ka ọ “cheta.”

N'isiokwu a anyị achọputala na akụkọ ihe mere eme nke ọchịchị Babilon nke afọ iri asaa na-anọchi anya akụkọ ihe mere eme nke United States site n'afọ 1798 ruo n'iwu Sunday. N'isiokwu gara aga, nakwa ugboro ugboro n'ime Tebụl Habakuk, anyị na-akọwaputa na ndokpu n'agha n'Ijpt na nnwere onwe site n'Ijpt, na-anọchikwa anya akụkọ ihe mere eme nke United States na nke ndị nke Chineke. Akụkọ ihe mere eme anọ ahụ nke Babilon, Ijpt, Adventism na United States abughị naanị ahiri ndị a ga-eweta n'elu ahiri ndị a, ma mgbe anyị tinyere iwu nke mbụ e kwuru okwu ya n'oru n'ahiri anọ ahụ—ọ bụ ihe na-eju anya nke ukwu. Aga m eji otu ihe atụ dị mfe ma burukwa nke akụkọ mechie isiokwu a, iji gosi ihe m na-ekwu, na ihe m bu n'obi iga n'ihu na ya mgbe anyị ga-atulekwa ọzọ akụkọ ihe mere eme nke Aizaya iri abụọ na atọ n'oge ọzọ.

Akụkọ ihe mere eme nke Babilon nwere eze a toghariri n'isi mmalite ya, ma nwee eze ajo omume n'ogwugwu ya. O dighi mkpa ma ọ buru na ọ bụ Biden ma ọ bụ Trump, n'ihia na akwụkwọ Daniel na-akuzi na ọ bụ Chineke na-edobe ndị ọchịchị n'uche ma na-ewepukwa ha. Ihe a puru ijide n'aka banyere onye ndu ọ bụla, ma ọ bụ onye Democrat ma ọ bụ onye Republican, n'oge iwu Ụbọchị-Izù-ike, bụ na ọ bụ onye ndu ajo omume. Nebukadneza bụ Babilon; ọ bụ ya bụ onye

ọchịchị aka ike nke Babilon, onye di njikere ituba ndi ezi mmadu ato n'oku. Ma n'ikpeazu a toghariri ya n'ebe Chineke Daniel no. Ma o bughị otu a banyere onye ndu ikpeazu ahụ, Belshaza. O bu eze ajo omume. United States n'amuma na-amalite dika nwa aturu, ihe nnochianya nke Kraist na aja Ya n'ihhi mmadu. N'ogwugwu, United States ga-ekwu okwu dika dragon. Mgbanwe site n'aka Kraist gaa n'aka Setan n'ahiri akuko ihe mere eme a ka e ji odjiche di n'etiti Nebukadneza na Belshaza nochite anya ya.

“A nyere Belshaza otutu ohere iji mara ma mee uche Chineke. O huru nna nna ya Nebukadneza ka a chupuru n'etiti oha mmadu. O huru ka Onye nyere ya ogugu isi wepuru ya ogugu isi ahụ eze mpako ahụ ji eto onwe ya. O huru ka a chupuru eze ahụ n'alaeze ya, ma mee ya onye ibe anu ohia nke ubi. Ma ihunanya Belshaza nwere n'ihe nturundu na n'ikwalite onwe ya kpochapuru n'obi ya nkuzi ndi ahụ nke o kwesighi idi mgbe o bua chefu; o wee mee mmehie ndi yiri nke wetara Nebukadneza ikpe puru iche doro anya. O mefuru ohere ndi e nyere ya n'amara, na-eleghara iji ohere ndi di n'aka ya anya ka o wee mata eziokwu. 'Gini ka m ga-eme ka e wee zoputa m?' bu ajuru nke eze ukwu ma onye nzuzu ahụ jiri enweghi mmasi gafee.” Bible Echo, April 25, 1898.

Riba ama na Belshaza ajo omume bu eze onye nzuzu. O tara otu ikpe ahụ nna ya Nebukadneza tara, n'ihhi na e gosiri ikpe abuo ahụ dika “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii. Nebukadneza no n'ohia na-ebi ndu dika anu ohia ruo ubochi puku abuo na nari ise na iri abuo, nke bu afọ Akwukwo Nso asaa, ma ikpe nwa ya Belshaza, nke e dere n'ahụ mgbidi, na-anochitekwa puku abuo na nari ise na iri abuo. Ihe di iche bu na ikpe e kpebiri megide Nebukadneza mere ka o chegharia ma buru eze amamihe, ebe ikpe Belshaza biakwutere eze onye nzuzu ahụ.

“Nye onye-isi ikpeazu nke Babilon, dika n'ihe oyiyi nye onye mbu ya, ka ikpe nke Onye Nche nke Chineke biarutere: ‘Eze,... a gwara gi; alaeze ahụ apuwo n'aka gi.’ Daniel 4:31.” Prophets and Kings, 533.

Ihe odide aka ahụ di n'elu mgbidi nye onye isi ala ikpeazu bu mmezi mbu nke na-akowa “mgbidi” nke nkewa nke uka na ochichi, nke eze nzuzu ikpeazu ahụ na-adighi aghota. “Oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii na-anochi anya “ichusasi ndi mmadu,” nke eze ugwu na-emezu n'oge iwu Sode. Ichusasi ahụ bu mbibi mba nke na-esote iwu Sode. Mba nke isii chefuru ihe omumu ndi nna ha guzobere hapuru ha, ndi dere Iwu Nso ahụ iji chebe o bughị naani puo n'aka uka ruru aru, kama kwa puo n'aka ndi eze ochichi aka ike nke Europe, ndi nwanyi ruru aru ahụ lara na ha. Ndi nna guzobere ahụ na-anochi anya ndi juru papacy na ndi eze Europe, n'ihhi na ha maara site n'ahumahụ nke ha mgbe ha si n'ime ichusasi nke afọ puku otu nari abuo na iri isii nke ochichiri papal puta, na nchedo megide udi ochichi aka ike ahụ ga-abu isi nkuku nke Iwu Nso oheru ha. Ha bu ndi nna amamihe, ha yiri nwa-aturu; ma o bughị otu a ka o ga-adi n'ebe nna ikpeazu ahụ no, n'ihhi na o ga-ekwu okwu di ka agwo ojo. Ndi Nna si n'ime ichusasi puta, nwa ahụ alaghachi n'ime ichusasi. Onye ochichi aka ike n'ihe atụ abuo ahụ bu papacy mbu na papacy ikpeazu.

Ihe nnochianya nke ikpe e kpeere Nebukadneza, eze mbu, na eze ikpeazu, Belshaza, bu “oge asaa” nke mgbasa nke Levitikos iri abuo na isii. Nebukadneza biri ya n'ezi omume, ma Belshaza nwere ya ka e dere n'elu mgbidi di ka okwu ncheta onwu ya n'abali ahụ n'onwe ya o nwuru. Ihe nnochianya nke mpi Republican na mmalite ya bu mgbapu ya n'ibu ohu n'aka eze nke ugwu, ma

ihe nnochianya nke mpi Republican n'ogwugwu ya bu ndota n'agha mkporo nke e wetara site n'aka eze nke ugwu. Iwu Uka bu "abalı ahı n'onwe ya" nke o nwuru dıka alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso. N'ihe atı ano ahı niile, Belshaza, Nebukadneza, na mmalite na njedebe nke mpi Republican, iri abuo na ise iri abuo nke Levitikos iri abuo na isii, bu ihe nnochianya a na-anochi anya ya na mmalite na na njedebe. Nke ahı na-anochi anya akara mbinye aka nke Alfa na Omega.

Amuma oge mbu William Miller choputara bu puku abuo na nari ise na iri abuo nke Levitikos iri abuo na isii. O bu nkume mbu n'otola ahı Jisos toro site n'oru Miller. O bukwa eziokwu mbu nke otola ahı ndı Adventist wepuru n'akuku n'afu 1863. Mgbe e tinyere nkume eziokwu niile nke Miller n'otola ahı, e sere eziokwu ndı ahı na mbadamba abuo nke Habakok, nke bu eserese ndı pionia nke 1843 na 1850. Mbadamba abuo ahı na-anochi anya mmekorita ogbugba ndu di n'etiti Chineke na ndı Ya a kporo aha, dıka mbadamba abuo nke Iwu Iri ahı nochiri anya ogbugba ndu Ya na Izrel oge ochie.

Na ngwusi nke Adventizim nke Laodisia, mgbe a ga-asupu ya n'onu nke Onyenwe anyi n'oge iwu ubochi Sonde, ihe odide ahı di n'aja mgbidi ahı bu chaati nso abuo ahı nke ndı osu uzo. Chaati ndı ha na-enweghi ike igu, n'ihı na ha juru inweta uru site n'ozı ido aka na nti ahı na mmalite nke akuko ihe mere eme ha....

Nsogbu ego nke afu 1837 na United States bu ihe omume di mgbagwoju anya nke ngwakota ihe ndı metutara aku na uba, iwu na usoro ochichi, na omume ntule-azumahia kpalitere.

Afufu Nkocha Uru: N'ime afu ndı butere 1837 uzo, e nwere nnukwu iri elu n'ikocha uru n'ala na n'itinye ego, nke akuku ya sitere n'igbasa mba ahı gaa n'odida anyanwu. Nkocha uru n'ala, okachasi n'okeala odida anyanwu a na-emeghe emepe, butere iri elu onuahia ala nke kariri akari na iwere ego mgbazinye gabigara okè.

Ebe E Si Nweta Nfe na Inye Ego Maka Ntukwası Obi N'ihe A Na-eche Naanı Uru Ya: Ulo aku na ulo oru ego no na-enye nnukwu oke kredit na mgbazinye ego, otutu mgbe na-enweghi nkwa zuru ezu. Nnwere onwe a di mfe n'inweta kredit nyere aka n'ikpalite oke inu oku n'obi n'ihe a na-atu anya uru ya, ma mubaa ihe ize ndu nke adighi ike n'usoro ego.

Mgasawanye oru ulo aku gabigara okè: Ulo aku na-agbasawanye oru ha ngwa ngwa, na-emekarıkwa ka ha weputa ego akwukwo (akwukwo ugwo ulo aku) kariri ego olaedo na olaocha ha nwere iji kwado ya. Omume a, nke a maara dıka "ulo aku wildcat," butere iba uba nke ego a na-achikwaghi achikwa na nke a na-apughi idabere na ya n'usoro mgbasa.

Atumatı akunauba Jackson: Atumatı Onyeisi Ala Andrew Jackson nyere aka n'ime ka nsogbu ahı ka njo. O weputara Specie Circular na 1836, nke choputara ka a zuta ala oha na eze site n'ego siri ike (olaedo na olaocha) kama ego akwukwo. Nke a butere oso oso igbanwe akwukwo ego ulo aku ka o buru ego siri ike, nke kpatara nrugide n'ihe gbasara ego na odida ulo aku.

Ihe Ndı Mba Ofesi: Nsogbu ahı di na United States nwekwara mmetuta sitere n'onodu aku na uba nke mba uwa. Ndaru n'aku na uba Britain, nke bu nnukwu onye mmeko azumahia nke United States, butere mbelata n'ochicho maka ngwongwo na mbupu si America. Nke a, n'aka nke ya,

metụtara ụlọorụ azumahịa America ma nyekwa aka n'ibawanye nrugide akụ na ụba.

Ụjọ Mberede na Igbaga N'ụlọakụ: N'ọnwa Mee 1837, usoro ihe itụnanya ego, gunyere ọdịda ụlọakụ na mbelata nkwunye ego n'ugwo, butere ụjọ n'etiti ndị na-etinye ego na ndị na-edobe ego ha. Ụjọ a kpalitere ebili mmiri nke igbaga n'ụlọakụ ma butekwa mbelata siri ike nke nkwunye ego n'ugwo.

Mbelata nke Ngwongwo Ego: Ka ụlọ akụ dara ma e mechie inye kredit ike, ngukota ngwongwo ego dī n'akunuba belatara nke ukwu. Mbelata a nke ngwongwo ego mere ka ihe isi ike akunuba ka njọ ma mee ka ndakpo akunuba mikwuo omimi. Nchikota ihe ndi a dugara n'ida mba akunuba siri ike, nke e ji ọdida ụlọ akụ, enweghi oru, mbelata mmefu ego ndi na-azu ahia, na ida mba akunuba n'ozuzu mara.

“Anyi enweghi ihe o bula anyi ga-atu egwu maka odinihu, ma e wezuga naani ma anyi chefuozu Onyenwe anyi si duru anyi, na ozizi Ya n'akuko ndu anyi gara aga.” Life Sketches, 196.